

Päälystö- lehti

3/2024 LOKAKUU



Tres Amigos

18 >

NOA-yhteistyö
kantaa hedelmää

30 >

Suomalaiset "ilmapoliisit"
Nato-tehtävässä

35 >



SUOMEN ALIUPSEERI 1930-44,
ASEMIES 1945,
SAULI 1946-53,
ALIUPSEERI 1954-74,
TOIMIUPSEERI 1974-89.

PÄÄLLYSTÖLIITON ÄÄNENKANNATAJA

94. vuosikerta
ilmestyy 4 kertaa vuodessa.
ISBN 0788-8554

PÄÄLLYSTÖLEHTI 2024

aineisto- ja ilmestymispäivät

Numero Aineisto Ilmestyy
4 20.11. 13.12.

Aineiston voi toimittaa päätoimittajalle tai toimitussihteerille alla oleviin sähköpostiosoitteisiin. Evp-sivuille tulevan aineiston osalta yhteys ennakkoon Markku Virtaseen. Toimitus päättää julkaisukynnyksestä. Kirjoittajat vastaavat omista kirjoituksistaan.

TOIMITUS:

Laivastokatu 1 b
00160 HELSINKI

PÄÄTOIMITTAJA:

Juha Susi
juha.susi@paallystoliitto.fi

TOIMITUSSIHTEERI:

Matti Vihurila
Puh. 040 518 6672
matti.vihurila@hotmail.fi

VAKITUISET AVUSTAJAT:

Marko Jalkanen
Puh. 0299 500 798
marko.jalkanen@paallystoliitto.fi

Jukka Mäkinen
Puh. 050 594 4613
jukka.makinen@paallystoliitto.fi

Jaakko Levä
Puh. 040 301 9297
jaakko.leva@paallystoliitto.fi

Mika Avelin
Puh. 040 301 9292
mika.avelin@paallystoliitto.fi

Toni Rinta
toni.rinta@paallystoliitto.fi

Ilkka Siiri
ilkka.siiri@paallystoliitto.fi

Michael Kajander
michael.kajander@paallystoliitto.fi

OSOITTEENMUUTOKSET:

Puh. 040 301 9290
toimisto@paallystoliitto.fi

Osoitelähde: Päällystoliiton
jäsenrekisteri

SISÄLTÖ

6	■	PÄÄTOIMITTAJALTA	14	■	JÄRJESTÖSIHTEERI
9	■	SANAN SÄILÄ	16	■	JÄRJESTÖPÄÄLLIKKÖ
10	■	PÄÄLUOTTAMUSMIEHET	33	■	LIIKUNTA
12	■	RAJA	34	■	EVP

7	Ajankohtaista hallinnosta
17	Luottamusryhmä
30	NOA-yhteistyö

Kansi: Ilmavoimat osallistui ensimmäiseen suureen Nato-tehtävään Romaniassa.
Kuva: Ilmavoimat



PÄÄLLYSTÖLIITTO RY

Laivastokatu 1 b, 00160 HELSINKI • www.paallystoliitto.fi • toimisto@paallystoliitto.fi • 040 301 9290
• Toimisto avoinna arkisin 9–15. • s-posti: etunimi.sukunimi@paallystoliitto.fi

Puheenjohtaja Jyrki Lukkarinen 040 301 9291.
Järjestöpäällikkö Mika Avelin 040 301 9292. Järjestösihteerit Jaakko Levä 040 301 9297
Päällystämies Marko Jalkanen 0299 500 798, Jukka Mäkinen 050 594 4613.

LAKIASIANNEUVONTA: Asianajotoimisto Lindell (02) 251 1004, e-mail: toimisto@asianajotoimistolindell.fi
(Ota yhteys liiton toimistoon ennen oikeusavun pyytämistä.)



Carpe diem vaiko katse tulevaisuuteen

Suomen hallitus on antanut eduskunnalle esityksen vuoden 2025 talousarvioksi, joka on 12,1 miljardia euroa alijäämäinen. Säästövelvoitteet iskevät kaikkiin valtion virastoihin, mutta onneksi niin sisäisen kuin ulkoisen turvallisuuden tärkeys näinä aikoina on ymmärretty ja säästötoimet osaltamme ovat maltilliset. Lisäksi esitetään Rajavartiolaitokselle kohdennettua lisärahoitusta suorituskyvyn ylläpitämiseen ja Puolustusvoimille Naton läsnäoloon Suomessa. Taloustilanne asettaa kuitenkin suuria haasteita julkiselle sektorille, ja valtiolla onkin käynnissä lukuisissa virastoissa yt-neuvottelut, jotka tähän mennessä pahimmillaan voivat tarkoittaa yhteen lasketusti jopa noin 400 työpaikan vähennystä. Valinkauhassa ei tällä hetkellä ole ollut tehtävien vaan henkilöstön vähentäminen. Kaikella tällä on vaikutusta tuleviin valtion virka- ja työehtosopimusneuvotteluihin, jotka käynnistynevät tammikuussa 2025. Jukolaisista sektoreista valtio on ensimmäisenä tulikasteessa sopimusneuvotteluissa. Ei tarvitse olla ennustajajoukko sanoakseen, että neuvotteluista tulee haastavat. Kaukana takana on ajat, jolloin neuvottelut on käyty normaaliolosuhteiden vallitessa. Viimeisimpiä neuvottelukierroksia ovat varjostaneet niin koronan kuin Venäjän hyökkäyssodan taloudelliset vaikutukset. Aineksiin kun vielä lisätään mausteeksi työriitalain päivitys ja valtakunnansovittelijan käsien sitominen vientimalliin, niin soppa on valmis. Toivottavasti valtion kassan nyörit höltyisivät sen verran, että saisimme neuvoteltavaksi virastoerät. Pääsisimme toteuttamaan hallituksenkin ajamaa paikallisen sopimisen edistämistä, sillä sitähän virastoeräneuvottelumme parhaimmillaan edustaa. Puolustushallinnossakin neuvottelut käydään virastotason pöydän lisäksi kuudessa sopimusaloittaisessa partissa, päällystöliittolaisten osalta OTV- ja Nato-sopimusaloittaisissa.

Toisaalla Nato-palapelin palasia napsahtelee paikoilleen kuin syksyllä sieniä sateella. Myönteisyydessä näyttävät etenevän Puolustushallinnon esitykset niin Naton maavoimien johtoportaan perustamisesta Mikkeliin, vanhaan päämajakaupunkiimme maavoimiemme esikunnan yhteyteen kuten esitykset mahdollisen eteentyönnetyn maavoimajoukkojen läsnäololle ja alajohtoportaalille Pohjois-Suomeen. Historiallista siipien havinaa on myös Ruotsin toimiessa Suomelle kehysvaltiona, tehtävänään johtaa suomalaisia, näinhän oli jo 30-vuotisessa sodassa 1600-luvulla. Takana on kaksi Naton rauhan ajan yhteisen puolustuksen tehtävää ja uusia velvoitteita tuloillaan. On sitten kyseessä Naton komento- tai joukkorakenteen tai rauhan ajan yhteisen puolus-

tuksen tehtävät, kaikkia yhdistää se, että palvelussuhteen ehtojen sekä henkilöstön ja heidän perheittensä tukimuodot tulee olla tyydyttävällä tasolla heti alusta alkaen.

Nyt ei riitä tyytyväisenä nykyhetkeen tuodittautuminen, että vapaaehtoisia lähtijöitä riittää nyt kaikkiin tehtäviin. On suunnattava katse tulevaisuuteen aina 2030-luvulle asti, sillä kun kuheruskuukaudet Naton jäsenenä ovat ohitse ja uutuuden viehätys karisee arjen iskiessä kasvoihin, pelkään pahoin, että tilanne voi olla toinen. Työllisten määrä Suomessa pienenee ja kilpailu työllisistä kasvaa, joten nyt on oikea hetki pitää huoli siitä, että puolustusvoimien henkilöstön palkkaus, palvelussuhteen ehdot sekä työ- ja perhe-elämän tasapaino tukimuotoineen ovat kilpailukykyisiä niin kotimaassa kuin ulkomaan palveluksessakin. Kova työkuorma ja pakko ovat huonoja kannustimia. Ulosvirtaus on vakavasti otettava asia, vaikka meillä Puolustusvoimissa se ei vielä näytelekään suurta roolia, kiitos tämän hetken ikävän turvallisuustilanteen, Naton uutuuden viehätöksen ja suomalaisten todella korkean maanpuolustustahdon. Ulosvirtauksen torjunnassa pätee sama lainalaisuus kuin työuupumuksen ehkäisyssä. Se on paljon halvempaa tehdä ajoissa, eikä vasta sitten, kun tilanne on akuutti. Molempien hoitaminen jälkikäteen on erittäin kallista ja vie aikaa, jota välttämättä ei ole. Olisi kestämätön tilanne, jos arjen harmauden laskeuduttua Nato-tehtävien ylle pidentyneiden komennusten, pakon, epätydyttävien palvelussuhteen ehtojen ja tukimuotojen sekä työ- ja perhe-elämän yhdistämisen haasteiden vuoksi olisimme tilanteessa, jossa henkilöstölle ruoho vihertäisi siviilisektorin puolella ja koulutettua osaamistamme valuisi muille markkinoille. Tämä on jo todellisuutta tässä ja nyt pohjollassakin, nimittäin vanhoilla Nato-mailla Tanskalla ja Norjalla. Hetkeen tulee kyllä tarttua, muttei siihen tule takertua. Katse on suunnattava riittävän pitkälle eteenpäin, ja toisten kokemuksista voidaan ja tulee ottaa oppia. Aina ei kannattaisi lyödä päätä Karjalan mäntyyn.

Kuva: Marko Jalakanen



Jyrki Lukkarinen
puheenjohtaja



Etätöiltä tavoitettu komentopäällikkö, prikaatikenraali Vesa Valtonen on tyytyväinen Nato-tehtävien henkilöstösuunnittelun tilanteeseen. Vauhti on kuitenkin pidettävä realistisena henkilöstömäärän kantokyky huomioiden.

Nato-henkilöstösuunnittelu etenee hyvin - vauhti halutaan pitää realistisena

Teksti ja kuva: Juha Susi

Ensimmäinen vuosi Naton täysivaltaisena jäsenenä on takana. Henkilöstöjärjestelmän kannalta katsottuna kulunut vuosi on onnistunut.

- Olemme hyvässä vauhdissa, joka sopii sekä Natolle että meille itsellemme. Liittokunnan näkökulmasta olemme jopa vähän etukenossa, komentopäällikkö, prikaatikenraali **Vesa Valtonen** tiivistää kuluneen vuoden.

Henkilöstöressurssien kannalta ei haluta haukata liian isoa palaa, vaikka Suomelle tuleekin houkuttelevia tarjouksia uusista tehtävistä.

- Kansallisen henkilöstöressurssinhalinnan näkökulmasta vauhti on pidettävä realistisena, henkilöstömäärän kantokyky huomioiden.

Viestit kentältä toivovat lisää henkilöstöä. Komentopäällikkö tietää tilanteen.

- Lisähenkilöstö ei ole ratkaisu kaikkiin haasteisiin. Olemme jo saaneet lisää henki-

löstöä, ja tällä tiedolla määrän on suunniteltu kasvavan aina vuoteen 2027 asti. Olemme tulleet vuoden 2015 uudistuksen luvuista ylöspäin huomattavasti.

Valtonen korostaa sotilaallisen liittoutumisen olevan perustavanlaatuinen muutos, joka vaikuttaa koko järjestelmään ja heijastuu aina työpisteille asti. Yhtenä keinona kiireen helpottamiseksi on tarkasteltava myös omia toimintatapoja.

- Töiden tekemistä ja olemassa olevan henkilöstöressurssin käyttöä siihen on tarkasteltava kokonaisuutena. Näitä meidän kansallisia toimintamallejamme on tarkasteltava ja pyrittävä hyödyntämään jo olemassa olevaa.

Joukkorakenne sitoo kaaderia

Nato ja sen jäsenvaltiot ovat nykyisen turvallisuustilanteen takia muutoksessa, joten puolustus suunnitelmia on päivitettävä. Tarvitaan kansallisia ja myös liittokunnan

poliittisia päätöksiä, mikä ottaa oman aikansa. Henkilöstöä tarvitaan sekä koti- että ulkomailla.

- Meidän tavoitteenamme on edelleen huolehtia sekä omasta puolustuksesta että osallistua liittokunnan yhteisiin tehtäviin. Kaaderin koko ei kuitenkaan olennaisesti kasva, joten suunnittelu on tehtävä realiteetit huomioiden.

Joukkorakenteen lisäksi henkilöstöä tarvitaan valmiusjoukkoihin. Nato päätti Madridin huippukokouksessa vuonna 2022 uudesta mallista, jossa joukkoja on eriasteisessa valmiudessa, osa jopa alle 10 päivän lähtövalmiudessa. Näiden 10 päivän aikana pitäisi olla koossa 100 000 sotilasta ja puolessa vuodessa yhteensä 800 000 Nato-sotilaan valmius. Suomi osallistuu omalla panostuksellaan näihin valmiusjoukkoihin.

- Valmiustehtäviä varten Puolustusvoimiin valmistellaan lisää määräaikaista soti-

laan tehtäviä, joihin rekrytoidaan henkilöitä varusmiespalveluksen jälkeen, esimerkiksi valmiusyksiköistä reserviin siirtyneitä. Reserviläisille uudet valmiustehtävät antavat lisävalmiuksia.

Valtonen tarkastelee valmiusjoukkoja myös mahdollisena tulevana henkilöstöressina.

- Tämä kokonaisuus toimii myös hyvänä rekrytointikanavana hakeutua ammattisotilaan tehtäviin.

Painopiste on komentorakenteessa

Henkilöstöä tarvitaan komentorakenteen lisäksi kansallisten sotilasedustustojen vahvistamiseen, eri virastoihin, osamiskeskuksiin ja kouluihin.

- Kansallinen edustus on nostettu suunniteltuun vahvuuteen, ja nyt kehitetään kansallisen tuen (NSE:t) järjestelyjä sekä Belgiaan että Yhdysvaltoihin. Virastojen osalta asia etenee, mutta painopiste tässä alussa on ollut komentorakenteessa.

Keskustelussa nousee esiin myös opistouseerien mahdollinen rooli osaamiskeskusten opettajatehtävissä.

- Näen sen hyvinkin mahdollisena.

Mahdolliset omat kiinnostuksensa henkilöstön tulee ilmoittaa kehityskeskusteluiden yhteydessä. Tavoite viedä henkilöstösuunnittelu osaksi normaalia HESU-prosessia etenee, ja sitä hyödynnetään jo seuraavalla kierroksella.

- On toki selvää, että täydellistä järjestelyä ei saada nyt ensimmäisellä kierroksella aikaan. Kehitämme tätä vuosi vuodelta ja huomioimme asian entistä paremmin myös tulevalla keke-kierroksella.

Henkilöstöalan tavoitteena on päästä yli-voittoiseen suunnitteluprosessiin.

- Tällöin halukkuus kolmen vuoden peittiin on järjestettävissä myös mahdollisesti perheen osalta.

Henkilöstösuunnittelussa huomioidaan myös evp-sotilaiden osuus Nato-tehtävissä. Peruste tähän on selkeä.

- Tarvitsemme lisää leveyttä henkilöstöömme, jotta osallistuminen liittokunnan tehtäviin ja omien kansallisten prosessien tuki ovat turvattuina.

Kokemukset LTAE-tehtävistä halutaan hyödyntää suunnittelun yhteydessä.

- Meidän on tarkastettava lainsäädäntöä ja myös prosesseja, jotta evp-resurssia voidaan hyödyntää oikein.

HESTRA sai positiivista palautetta

Henkilöstöstrategian päivityksen jalkautus otettiin hyvin vastaan tuloksyksiköissä. Yleisesti ottaen palaute on ollut positiivista. Valtonen muistuttaa, että varsinaisesti

strategia jalkautuu vasta ensi vuonna.

- Silloin tänä keväänä Puolustusvoimien toimintasuunnitelmaan HESTRAn pohjalta tehdyt kirjaukset laitetaan toimeen.

Kysymyksen mahdollisesta henkilöstön ulosvirtauksesta ja strategiaan tehdyistä kirjauksista sen hillitsemiseksi Valtonen kokee tärkeänä.

- Me seuraamme ulosvirtausta, eli niin sanottua henkilöstön ennen aikaista poistumaa tarkasti. Ilmiö sinällään on huolestuttava, vaikka se ei ole kasvanut meillä hallitsemattomaksi.

Henkilöstöalalla on mietitty tekijöitä, jotka ulosvirtauksen aiheuttavat ja miten niihin voidaan vastata.

- Työssä viihtyminen on avainasemassa ja hyvä esimiestyö tärkeää. Myös rekrytointi ja työnantajakuva kirkastaminen ovat keskeisiä asioita.

Valtonen muistuttaa ulkopuolisten arvioinneista, joiden mukaan Puolustusvoimat on pärjännyt varsin hyvin. Virasto nähdään yleisesti yhteiskunnassa hyvänä työpaikkana.

- Tyytyväisyys on kehityksen loppu, joten meidän pitää olla jatkuvasti aktiivisia uusien vahvuusien löytämiseksi.

Vastaavasti halutaan kilvoitella tulevaisuuden tekijöistä yhä pienenevien ikäluokkien läheistyessä.

- Puolustusvoimien työnantajakuva ja kilpailukyky on pidettävä kunnossa. Mielienkiintoiset tehtävät merkityksellisessä työssä hyvillä palvelusuhteineidoilla ja kattavilla mahdollisuuksilla osallistua kansainvälisiin tehtäviin ovat hyviä rekrytointivaltteja.

Säännölliset tapaamiset parantavat tilannekuvaa

Valtonen on aloittanut omalla komentopäällikkökautellaan sotilasjärjestöjen säännölliset tapaamiset, joissa keskustellaan osapuolia kiinnostavista ajankohtaisista asioista. Kokemukset kolmen järjestön yhteisistä tapaamisista ovat olleet onnistuneita.

- Jatkuva säännöllinen vuoropuhelu ja keskustelu tilannekuvasta sekä näkökulmista on tärkeää ja hyödyllistä. Meille kaikille on selvää, ettei kyseessä ole mikään neuvottelutilanne, vaan keskustelutilaisuus asioista, jotka halutaan tuoda esiin puolin ja toisin.

Komentopäällikkö tapaa toki säännöllisesti kaikkia henkilöstöryhmiä, ei vain sotilaita.

- Tällöin kaikkien näkökulmat tulee huomioida, ja voimme keskittyä kutakin henkilöstöryhmää puhuttaviin aiheisiin.

Etätöet osoittaneet toimivuutensa

Etätö on nykyaikainen ja hyvä työskentelymuoto, joka tukee työntekijöiden siviilielämän ja työn yhdistämistä. Henkilöstöalan saama palaute on ollut positiivista.

- Yleisesti ottaen joustaviin työmuotoihin ja niiden hyödynnettävyyteen ollaan tyytyväisiä niin työnantaja- kuin työntekijäpuolella. Toki yksilöllisiä erojakin on.

Valtonen muistuttaa, ettei kaikissa tehtävissä etätöiden tekeminen ei ole mahdollista, ja tämä tunnutaan ymmärrettävän varsin hyvin.

- Etätöiden mahdollisuus pitää tiedostaa jo uuteen tehtävään siirryttäessä. Samalla on todettava, että Puolustusvoimien yksi keskeisistä vahvuuksista on yhteisöllisyys, jonka ylläpitämiseen ja kehittämiseen tarvitaan tapaamia kasvatustena.

Komentopäällikkönä Valtosella on myös itsellään mahdollisuus etätöihin.

- Nykyisessä tehtävässäni on paljon prosesseja ja pienryhmävalmistelua, jossa verkkokokoukset ovat tehokkaita. Etätöpäiviä on mahdollista pitää noin kahdesta neljään kertaa kuukaudessa.

Vesa Valtonen

- Pääesikunnan komentopäällikkö, dosentti (MPKK, kokonaisturvallisuus), sotatieteiden tohtori
- Prikaatikenraali, 55-vuotias
- Työskennellyt aikaisemmin mm. Kymen pioneeripataljoonan komentajana, Turvallisuuskomitean pääsihteerinä, tutkijana Maanpuolustuskorkeakoulussa ja Porin prikaatin komentajana.
- Avioliitossa, kaksi lasta
- Harrastaa kalastusta, metsästystä ja liikuntaa

Motto/elämänohje: Tehdään oma homma niin hyvin kuin osataan, muistetaan kuitenkin huilata välillä.



Niukkuutta jaossa kaikille tasapuolisesti

Teksti: Juha Susi Kuva: Juha Suden kotiarkisto

Hallitus jatkaa vientivetoisen työmarkkinamallin kirjaamista lakiin. Vallalla on näköjään ”Jos ei hyvällä, niin sitten pakkokeinoin” -periaate. Onhan se outoa, että poliitikot sotkeentuvat palkkaneuvotteluihin maassa, jossa on pitkät perinteet neuvotteluteitse saavutetuista ratkaisuksista.

Käytännössä laki astuessaan voimaan rajaa ulkopuolelle ison osan palkkakuoppien tasaamisesta. Akavalaisittain laki vaikuttaa todella ikävästi. Korkeasti koulutetut muutamat alat saivat heittää hyvästit palkkakuoppien tasoittamisille. Opettajat, mukaan lukien varhaiskasvatuksen opettajat, kirjastonhoitajat, erialojen asiantuntijat ja vaikkapa suuhygienistit nyt muutama ammattiryhmä lueteltuina. Niin, ja leikkaisi laki myös sotilaiden ja poliisien tulevaisuuden palkankorotuksilta isoimman terän. Nupiksi myös valtakunnansovittelijalta vietäisiin työkalut pois tällä rajauksella. Palkkakuoppien tasoitus ei onnistuisi siis edes Bulevardin toimiston kautta.

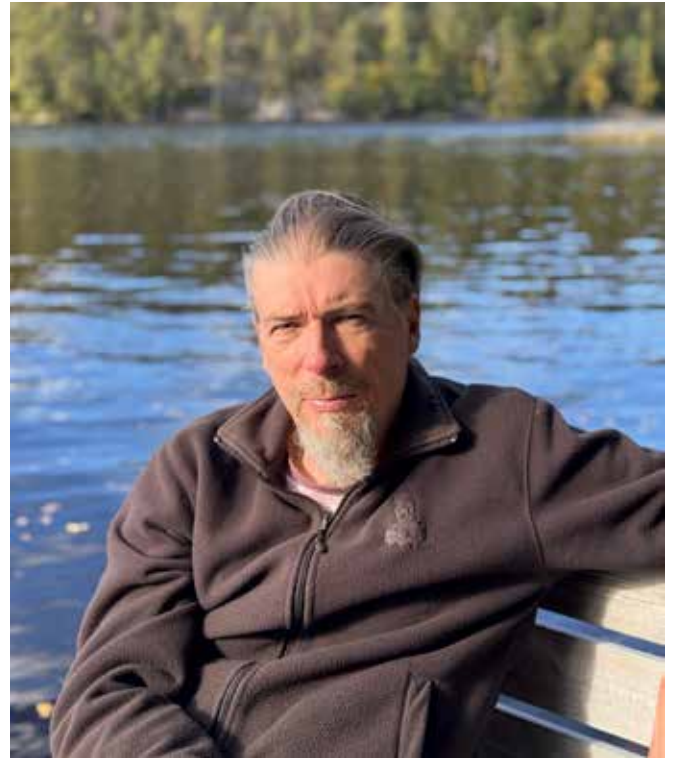
Toisaalta vaikei nyt mitään palkkakattoa olisi tulossakaan, on valtiolla tarjota tulevissa neuvotteluissa vain sympatiaa. Tuskin edes sitä teetäkään sen kaveriksi, sen verran huonolta näyttää kansakuntamme talustilanne.

Juuri kun vientiala on aloittanut päänavaajana oman neuvottelukierroksensa, saadaan kuin tilauksesta samanaikaisesti EU:sta ikäviä uutisia Suomen taloudenpidolle. EU:n uudet taloussäännöt iskevät tulevina vuosina kaikista EU-maista kovinten juuri Suomeen. Menoja on karsittava arvioiden mukaan 10–15 miljardia lähivuosien aikana. Helpolla eivät korotukset irtoa tällä vuosikymmenellä palkansaajille.

Karkaako eläke edestäsi?

Pitkin kesää iltapäivälehtien lööpit ovat toitottaneet eläkkeisiin liittyvää uutisointia. Milloin neuvotaan lisäerojen ansaitsemista eläkepäivillä, milloin taas uutisoidaan lisämaksuista. Nämä lisämaksut tunnetaan paremmin nimellä veronkiristykset.

Aika-ajoin muistutetaan myös hallituksen ja työmarkkinajärjestöjen pohdintoista eläketurvan uudistamiseksi. Tällä työllähän on tarkoitus saavuttaa miljardin säästöt julkiseen talouteen. Tämä eläkeuudistuksen valmistelu sotketaan usein eläkeiän nostoon, josta tehtiin kirjaukset jo vuoden 2017 uudistukseen.



Kerrataan hiukan. Vuoden 2017 lakiin kirjattiin tarkastelu, jossa vuoden 2025 jälkeen vanhuuseläkeiän nousu riippuu elinajan pitenemisestä sekä siitä, miten muilla keinoilla pystytään lisäämään työssäoloa (esimerkiksi työkyvyttömyyseläkkeiden määrän pieneneminen). Tavoitteena on säilyttää työssäoloajan ja eläkkeellä vietetyn ajan suhde vähintään nykyisellä tasolla. Eliniän kasvusta kaksi kolmasosaa tulisi kohdentua työuraan ja kolmannes eläkkeellä oloaikaan.

Tätä tarkastelua aletaan tekemään vuodesta 2025 alkaen. Ensimmäisen kerran vanhuuseläkkeen alaraja voisi nousta vuonna 2030, maksimissaan kaksi kuukautta.

Tarkastelumallinhan tietysti voi aina romuttaa jokin tulevaisuuden eläkeuudistus. Niitä kun tulee pyytämättä, vähän niin kuin ne kuuluista faksit aikoinaan entiselle pääministerille.

Huolettomasti eivät pääse jo nyt eläkkeellä olevatkaan elossaan. Selaapa pari sivua eteenpäin, niin huomaat, kuinka parin edellisen vuoden mukavat työeläkeindeksit ovat sulaneet liki olemattomiksi. Vuodenvaihteessa ei juuri isoja korotuksia arvioida tulevan. Niin, ja nupiksi vielä ne iltapäivälehtien mainitsemat lisämaksut, veronkiristykset.

Ikäviä uutisia niin palkansaajille kuin eläkeläisille. Mutta eiköhän taas Suomi ole maailman onnellisin kansa seuraavanakin vuonna. Olemme me sen verran outoa porukkaa.

Edustajakokous lähestyy

Marraskuussa liiton ylin päättävä elin kokoontuu käynnistämään tämän hallituskauden viimeisen vuoden. Vuoden päästä on sitten vaalien aika.

Muistuttelenpa yhdistyksiä etsimään päteviä ja halukkaita keskustason tulevaisuuden toimijoita. Syksyinen Edustajakokous ja ensi kevään Puheenjohtajapäivät tarjoavat hyvän paikan markkinoida itseään tai yhdistyksen omaa ehdokasta.



Koulutustukitehtävässä ulkomailla

Teksti: Kapteeniluutnantti Pasi Pirkkalainen,
Päällystöliiton hallituksen jäsen Kuva: Kotiarkisto

Maailma muuttuu ja sotilaan työnkuva siinä sivussa. Muuttuva toimintaympäristö mahdollistaa työskentelyn myös ulkomailla monikulttuurisessa organisaatiossa tuoden lisäsisältöä omaan tehtävään. Näinhän se taisi kutakuinkin mennä omalla kohdalla.

Perusteet

Sain mahdollisuuden lähteä ulkomaille koulutustukitehtävään kolmen kuukauden ajaksi, mutta mitä tekemään? Johtamista eri kursseilla sekä sotilaan perustaitoja, koulutuskielenä englanti ja työkavereina joukko reserviläisiä ja kantahenkilökuntaa. Virkamatkaperusteinen komennus kyseessä, joten

- majoittuminen hotellissa,
- ulkomaan päiväraha,
- kotimaan tehtävän mukainen vaati-luokka ja
- työajat "kotimaan malliin" (114,45 h/työjakso) ja tehdyt tunnit merkitään.

Koulutus

Kouluttaminen tapahtuu johtovastuussa olevan maan määrittämän kriteeristön pohjalta (ohjesäännöt, direktiivit, oppaat ja ohjeet). Helppoa?

Ohjeita jokainen osallistuva maa kuitenkin tulkitsee omalla tavallaan ja kuten yleensä, tässäkin isoin (välillä ovelin) voittaa. Yhteentörmäyksiltä ei voida välttyä. Lähtiessään tämänkaltaiseen tehtävään, suomalainen perehtyy kohdemaan vallitsevaan tilanteeseen ja pyrkii asettumaan koulutettavien asemaan parhaan lopputuloksen saavuttamiseksi. Kaikki muut eivät välttämättä toimi samoin (valmistautuminen, käsitys tuettavan maan tarpeesta ja tilanteesta), ja tämä jos mikä on omiaan aiheuttamaan ristiriitailanteita. Toivottavasti jostain "näkemysten puolivälistä" löytyy se toteuttamiskelpoinen "ajokaava", jolloin tärkein eli tuettavan joukon kouluttaminen saa jatkoa.

Huomioitavaa

Kyllä ja ei tulkitaan eri kulttuureissa eri tavoin. Kun suomalainen sanoo ei, se on Ei. Jossain toisessa kulttuurissa se voi tarkoittaa, että vaikka sanon ei, on se syytä tulkita päinvastoin.

"Onko meidän tarpeen osallistua kyseiseen kokoukseen? Ei ole tarvetta." (poissaoloa kuitenkin paheksutaan taustalla ja poisjäännillä on vaikutusta tulevaan).

Aikaero vaikuttaa moneen asiaan, vaikka se alkuun tuntuisi vähäpätöiseltä asialta. Myös kahden-kolmen tunnin aikaero on merkittävä, kun esimerkiksi yrittää asioida kotimaan suuntaan virka-aikana. Myös kotijoukkojen kanssa viestissä aikaerolla on vaikutusta.

Eläminen hotellihuoneessa: pyykinpesu kolikkopesulassa tai nyrkki-pyykki pesualtaassa, vaatteiden kuivattaminen hotellihuoneessa pöytätuulettimen avulla, huoneilmassa säilyvien elintarvikkeiden kanssa "selviäminen" sekä *kulkeminen* virantoimituspaikan ja majoituksen välillä.

Yhteydenpito kotiin ja läheisiin kannattaa sopia ja keskustella ennalta. Vaikka oma kalenteri on täynnä ohjelmaa, kotijoukot todennäköisesti odottavat yhteydenottoasi ulkomailta: miten siellä menee? Onko kaikki hyvin? Ja toki vastavuoroisesti kotiasiat on syytä käydä läpi "määräväliajoin" ja huomioida kotirintaman huolet ja murheet, vaikkakin vaikuttamismahdollisuudet ovat rajalliset. Eli niistä tärkeimmistä on syytä pitää huoli.

Ylityökertymät voivat olla tämänkaltaisessa tehtävässä merkittävät. Alkuun tuntuu, että kyllähän tässä menisi vaikka toinen saman-



lainen komennus perään, mutta jossain vaiheessa realiteetit "iskevät silmille" ja "reissuväsymys" käy päälle. Vapaa-ajan ja työajan erottaminen on haastavaa varsinkin, kun osa joukoista palvelee kotimaan palvelussuhteen ehtoilla ja osa kriiha-perusteisesti. *Henkilöstön rekrytoinnille* omat haasteensa asettaa ei-julkisen operatio (näin ollen myös rekrytointi on hoidettava ei-julkisena), jolloin "Turhapuron näpyttelyjen" tavoin virhelyöntien määrä kasvaa, kun vauhti kiihtyy... Meillä oli kokoonpanossa kantahenkilökuntaan kuuluvia kouluttajia sekä reserviläisiä. Reserviläisten osalta tulee todettua, että "laarin molemmat reunat tuli raavittua". Joukosta löytyi todellisia sotatoimien ammattilaisia, kieltä paikallisten tavoin puhuvia ulkomaan palveluksen veteraaneja, joille mikään annettu tehtävä ei tuntunut ylivoimaiselta ja työn jälki oli aina priimaa. Toisaalta sitten taas taistelukosketuksen hälvettyä ilman paitaa taistelulentällä oopperan tahtiin tanssiva kouluttaja ei välttämättä suurta kunnioitusta nauttinut.

Kokemusta siis roppakaupalla, ja jos päiväkirjaa tykkäisi kirjoittaa, olisi nyt sen aloittamisen aika.

Terveisin esikunnan "veivikaula" kenttäolosuhteista, oikeista sotilaan töistä.

**Kapteeniluutnantti
Pasi Pirkkalainen 46 v**

- Osastoupseeri
- Maasotakoulu, Hamina



Vuodenvaihteen eläkekorotukset maltillisia, myös verotuksessa muutoksia

Teksti: Juha susi

Eläketurvakeskuksen (ETK) laatiman elokuisen ennusteen mukaan vuodenvaihteessa eläkkeet nousevat 1,6 prosenttia. Vielä toukokuussa ETK:ssa arvioitiin tulevan korotuksen olevan 2,0 prosenttia, mutta suhdannenäkymät ovat heikentyneet kesän aikana.

Eniten pienentyneeseen työeläkeindeksiin on vaikuttanut hidastunut inflaatio. Sen arvioidaan hidastuvan 1,8 prosenttiin kulvana vuonna ja edelleen 1,5 prosenttiin vuonna 2025. Työeläkeindeksissä hintatason muutoksen vaikutus on 80 prosenttia ja palkansaajien ansiotason muutoksen osuus 20 prosenttia. Kyseinen indeksi määritetään vuoden kolmannen neljänneksen kuluttajahinta- ja ansiotasoindeksin perusteella.

ETK laatii ehdotuksen ensi vuoden työeläkeindeksistä sosiaali- ja terveysministeriölle. Ministeriö on vahvistanut indeksin perinteisesti lokakuun aikana.

Kirjoitushetkellä ETK:n arvioima 1,6 prosentin korotus merkitsisi euroina seuraavanlaisia korotuksia:

2 500 €	>	40,00 €	korotus
2 750 €	>	44,00 €	korotus
3 000 €	>	48,00 €	korotus
3 250 €	>	52,00 €	korotus
3 500 €	>	56,00 €	korotus
3 750 €	>	60,00 €	korotus
4 000 €	>	64,00 €	korotus

Pienentyneen työeläkeindeksin lisäksi myös eläkkeensaajien verotuksessa tapahtuu muutoksia ensi vuonna. Taustalla on hallituksen esitysluonnoksen 20.6.2024 muutokset vuoden 2025 ansiotuloverotukseen, muun muassa eläketulovähennyksen leikkaus ja verotuksen osittainen indeksitarkistus 3,4 prosentin ansiotasoenusteen perusteella.

Veronmaksajien Keskusliitto on laatinut ETK:n uusimman ennusteen ja tiedossa

olevien veromuutosten perusteella arvion, jonka mukaan 2 500 euron eläkkeestä alkaen verotus kiristyy. Kiristyneet veroprosentit koskevat aina 4 500 euron eläkeluokkaan asti. Alle 2 500 euron tai yli 4 500 euron eläkkeisiin veromuutokset ovat laskevia tai nollassa.

Suurin veron kiristys koskisi 4 000 euron kuukausieläkettä, jolloin kiristys on yhden prosenttiyksikön. Tämä tarkoittaa vuodessa 480 euron kiristymistä.

Miten veromuutokset vaikuttavat omaan eläkkeesi, voit tarkistaa osoitteesta:



https://www.veronmaksajat.fi/globalassets/5-medialle/50-lehdistotiedotteet/budjetti-riihi-3-9/elakeverotuksen-muutos-2025_230924.pdf

Laillisuusvalvontakanavalla purnataan ja jupistaan kuten tekstiviestipalstoilla

Teksti ja kuva: Marko Jalkanen

Puolustusvoimissa on jo muuttaman vuoden ajan ylläpidetty laillisuusvalvontakanavaa. Sitä kautta jokainen virastossa työskentelevä voi ilmoittaa Pääesikunnan oikeudelliselle osastolle epäkohdista, tapahtumista, havainnoista tai huomioista, joiden arvioi olevan lainvastaisia. Ohjeissa kerrotaan, että ilmoituksen voi tehdä turvallisesti ja luottamuksellisesti joko nimellä tai anonyymisti. Vuoden 2023 laillisuusvalvonnan vuosikertomuksesta käy ilmi, että virastossa tehtiin yhteensä 70 ilmoitusta, jota ei voida pitää kovin suurena määränä. Pilailu- tai kiusaamismielessä tehdyistä ilmoituksista, joita alkuun myös Päälystöllitossa pelättiin, ei vuosikertomuksen mukaan ole saatu viitteitä. Hyvä niin.

Laillisuusvalvontakanavan perimmäisenä tarkoituksena on saattaa mahdolliset lainvastaiset menettelyt korjaavien toimenpiteiden kohteeksi ja siten varmistaa jatkossa Puolustusvoimien toiminnan lainmukaisuus. Kanavan kautta näyttää tulleen julki joitakin merkityksellisiä rikkomuksia, jolloin ilmoitus siirtyi toimivaltaiselle kurinpitoesimiehelle esitutkinnan edellytysten arvioimista varten. Päälystöllitot on pitänyt laillisuusvalvontaa tärkeänä ja rohkaissut henkilöstöä ilmoittamaan väärinkäytöksistä ja lainvastaisista toiminnoista. Laillisuusvalvontakanavan ilmoitusten laatua tai aihetta ei rajoiteta mitenkään, joten kanavalle on voinut ilmoittaa mistä tahansa. Yksilöllisyyden peittäminen ja anonyymit ilmoitukset mahdollistavat vielä sen, ettei kenenkään asian koeta olevan liian pieni.

Viime vuoden ilmoituksissa merkillepantavaa oli se, että usein ne näyttävät painottuneen virkasuhteeseen tai siihen liittyen tasapuoliseen kohteluun. Kanavalle on valitettu esimerkiksi ylennyksistä, tehtävien täyttöprosesseista, kehityskeskustelujen järjestämisestä yhdenvertaisuuden näkökulmasta, vuosilomien sijoittumisen keskinäisestä tasapuolisuudesta, takuupalasta sekä palkan yhdenvertaisuudesta eri henkilöstöryhmien kesken.

Tämänkaltaiset palvelussuhdeasiat näyttävät hiertävän monia, mutta moni valittajista ei tunnu ymmärtävän sitä, että näissä asioissa laillisuusvalvontakanava on lähes aina aivan väärä osoite hakea oikeutta. Ensijainen keskustelukanava olisi oman joukon henkilöstöala. Käytössä olisi oma luottamusmieskin, jolla myös on tarjota tietoa ja asiantuntijuuden tukiverkkoja oman tiedon lisäämiseksi, mitkä ovat neuvottelunvaraisia asioita, mitkä työnantajan työjohto-oikeuden valtaan kuuluvia tai vaikkapa mitkä suoraan sotilaskäskyasioita.

Laillisuusvalvontakanavasta näyttää tulleen monelle sellainen pahan mielen kanava, jossa voi purnata lehtien tekstiviestipalstojen tapaan puolustusvoimallisista epäkohdista, jotka ärsyttävät tai muutoin vain ottavat päähän. Viime vuonna ilmoituksista kolme neljästä tehtiin anonyymisti. Kun ei kehdata, tai uskalleta, puhua työkavereiden kanssa ilman, että hävetään ja osoitetaan omaa tietämättömyyttä, haetaan laillisuusvalvontakanavalta vahvistusta omille ajatuksille.

Joku kanteli äskettäin nimettömästi laillisuusvalvontakanavalle siitä, kun sotilashenkilöt pääsevät aikaisemmin eläkkeelle kuin puolustusvoimien siviilihenkilöt. Tämä ei ollut ilmoituksen tehneen mielestä ajanmukaista, ja hän perusteli asiaansa näin: *”Jos työn kuormittavuutta katsotaan, niin hyvin monella puolustusvoimien siviilihenkilöllä on huomattavasti raskaampaa päivittäinen työ kuin sotilashenkilöillä. Myös siviilit usein osallistuvat sotaharjoituksiin, mikä myös lisää työn kuormittavuutta”*.

Tämä on oiva esimerkki siitä, kuinka organisaatio ei ole pystynyt tuottamaan kantelijalle oikeaa tietoa jo aiemmin työuralla soti-

laseläkejärjestelmän tosiasiallisesta tarkoituksesta. Kantelijan kokema kateus muhi mielessä epäkohdaksi ja siitä piti kannella laillisuusvalvontakanavalle. Kanteluun annettiin Pääesikunnan oikeudelliselta osastolta vastaus, että asiasta on säädetty lailla, piste. Näinhän se on, mutta tosiasiasa tällä vastauksella ei tee mitään, kun siinä ei avattu sotilaseläkejärjestelmän tosiasiallista tarkoitusta, jolla kantelijaa olisi pitänyt sivistää: köyhän valtion tapa ylläpitää kenttäarmeijan tarvitsemaa kaaderireserviä. Tämän yksinkertaisen asian olisi jo moni oman joukon toimija osannut kertoa tälle kantelijalle ilman laillisuusvalvontailmoitustakin, kun olisi vain rohjennut asiaa kysyä.



Valmiusharjoitusten työajan laskennasta on sovittu erikseen

Tekstit ja kuva: Marko Jalkanen

Puolustusvoimat on korostetusti kriisiajan organisaatio, joka valmistautuu poikkeusoloihin. Varautuminen ja valmius ovat organisaatiossa jatkuvaa ja keskeytymätöntä. Valmiussuunnitelmien ylläpito ja kehittäminen vaativat harjoittelua. Valmiussuunnittelun yksityiskohdat ovat ymmärrettävästi Puolustusvoimissa salassa pidettävää tietoa. Yleisellä tasolla valmiusharjoittelusta voidaan kuitenkin todeta, että päämääränä voi olla esimerkiksi valmiussuunnitelmien tai erilaisten suorituskykyjen, valmiustason ja toiminnan todentaminen erilaisissa yhteiskunnan häiriötilanteissa tai poikkeusoloissa. Yllättäen käynnistettävällä valmiusharjoituksella saatetaan todentaa myös varallaoloringin toimivuutta tai tuleeko tätä rinkiä jotenkin laajentaa, jotta virkamiehiin saadaan tavoitettavuusveloitteen myötä varmuudella vapaa-ajalla yhteys.

Valmiusharjoitusten työaikamuotoina voivat olla puolustusvoimien työaikasopimuksen (PVTAS) mukainen sotilaallinen harjoitus, meripalvelu taikka tunneilla toteutettava harjoitus. Valmiusharjoitteluun saattaa sisältyä myös osuuksia, joita ei harjoituksen tarkoituksen vuoksi voida aina ottaa huomioon työvuoroluetteloa laa-

dittaessa. Ylemmän johtoportaan määräys harjoituksesta saattaa yllättää kokonaisen hallintoyksikön, jolla ei myöskään saata olla mitään ennakkotietoa käynnistyvästä valmiusharjoituksesta. Valmiuden kohottamiskäsä saattaa siis tulla joukkoon yllättäen ja pyytämättä.

Valmius- ja toimintaharjoituksia koskevista tilanteista, joista paikallisella työnantajalla ei ole ollut etukäteistietoa työvuoroluetteloja laadittaessa, on sovittu neuvotteluosapuolten välillä erikseen. Vuonna 2001 Pääesikunnan ja Pääallystöliiton välille laadittiin pöytäkirja PVTAS:n soveltamisen piirissä olevien virkamiesten työvuorolistojen laatimisesta ja muuttamisessa noudatettavista menettelytavoista. Virkamiehen tulee yleensä voida luottaa siihen, että hänen tiedoksi saamaansa työvuoroluetteloa noudatetaan muuttamattomana. Työvuoroluettelo on saatettava kirjallisesti virkamiesten tietoon viimeistään viikkoa ennen siinä tarkoitettua ajanjakson alkamista. Tämän jälkeen tätä työvuoroluetteloa tulee noudattaa, ellei ole painavaa syytä siitä poikkeamiseen. Näiden syiden olemassaoloa harkittaessa on syytä tarvittaessa käyttää hyväksi luottamusjärjestelmää, ja muutosten

tulee aina perustua tosiasiallisiin tapahtumiin tai olosuhteisiin. Vuonna 2001 neuvotteluosapuolten välillä painaviksi syiksi sovittiin mm. valmius- ja toimintaharjoitukset, jolloin paikallisella työnantajalla on hyväksyttävä syy muuttaa työvuoroluetteloa yksipuolisesti.

Tänä päivänä näitä pöytäkirjassa sovittuja periaatteita sovelletaan kaikkiin PVTAS:n alaisiin virkamiehiin, ja menettelytavat ovat osa työaikasopimuksen soveltamisohjeita. Ammattisotilaat, kuten muutkin PVTAS:n soveltamisen piiriin kuuluvat, eivät voi pidättäytyä tämänkaltaisista valmius- tai toimintaharjoituksista muutoin kuin ollessa esteellisenä tai estyneenä vaikkapa sairavuoteella. Toisin sanoen virkamies voidaan käskää valmiusharjoitukseen myös vapaa-ajalta, mutta tällöin työnantajan on pyrittävä huomioimaan virkamiehelle harjoituksesta mahdollisesti aiheutuva haitta. Esimies voi perustellusta syytä vapauttaa virkamiehen harjoituksesta. Valmiusharjoitus ei ole peruste käskää virkamiestä keskeyttämään vuosilomaansa tai virkavapaansa, mutta virkamiehen oman suostumuksen perusteella hänet voidaan kuitenkin liittää näinäkin ajankohtina osaksi harjoitusorganisaatiota.

Virkamatkalla kuljettajaksi määrätyle lasketaan matkan ajalta työaika

Puolustusvoimien työaikasopimuksen (PVTAS) mukaan matkaan käytettyä aikaa ei lueta työajaksi, ellei sitä samalla voida pitää varsinaisena työsuorituksena. Varsinaiseen matkustamiseen käytetty aika lasketaan työajaksi vain siltä osin, kun virkamies on matkan aikana suorittanut hänelle annettujen määräysten perusteella virkatehtäviään.

Mikäli virkamies on virkamatkaan käytettynä vuorokautena ollut työssä, mutta vähemmän kuin päivittäisen laskennallisen säännöllisen työaikansa (7 h 15 min tai 7 h 39 min), lasketaan matkustamiseen kulunut aika työajan lisäykseksi siten, että se yhdessä työssäoloajan kanssa on enintään vuorokautinen säännöllinen työaika. Työajan lisäykseksi laskettavalta matkustus-

ajalta ei makseta iltatyölisää, yötyölisää, lauantaityökorvausta, aattopäivänlisää eikä sunnuntaityökorvausta.

Varsinaiseen matkustamiseen käytetyn ajan työaikamääräykset eivät koske autonkuljettajana toimivaa virkamiestä aikana, jolloin hän autonkuljettajana suorittaa tehtävänsä. Autonkuljettajalla tarkoitetaan kuljettajan tehtävässä toimivan lisäksi sitä

Ulkomaan virkamatkoilta menetettyä vapaa-aikaa saatetaan korvata rahalla

Valtion matkakustannusten korvaamisesta tehtyyn virka- ja työehtosopimukseen lisättiin viime vuonna uusi momentti matkapäiväkorvauksesta (19 § 2. mom.). Mikäli virkamies on määrätty matkustamaan ulkomaille arkipäivänä tai työvuoroluettelon mukaisena työpäivänä, jolloin yksinomaan matkustamiseen käytetystä ajasta vähintään kolme (3) tuntia sijoittuu kyseisen vuorokauden säännöllisen työajan ulkopuolelle, maksetaan hänelle 55 euron suuruinen matkapäiväkorvaus.

Puolustusvoimissa soveltamista on täsmennetty siten, että jaksotyötä tekevällä uuden matkapäiväkorvauksen maksaminen edellyttää työvuoroluettelon mukaisena työpäivänä matkustamista, josta kolme tuntia ajoittuu kello 8 – 16.15 ulkopuolelle. Mikäli ulkomaan virkamatkalle käytettävä kalenterivuorokausi on suunniteltu matkustuspäiväksi, joka keskeytyspäivänä vähentää työjakson muille päiville sijoitettavaa suhteellisen työtuntinormin mukaista työaika 5 tuntia 28 minuuttia, niin 55 euron matkapäiväkorvaus maksetaan vain niissä tapauksissa, että matkustamiseen kului aikaa kolme tuntia keskeytyspäivän laskennallista arvoa kauemmin, eli vähintään 8 tuntia 28 minuuttia.

Mikäli jaksotyöajassa ulkomaan virkamatka ajoittuu virkamiehen vapaapäivälle siten, että yksinomaan matkustamiseen käytetty aika on vähintään viisi (5) tuntia, maksetaan hänelle matkapäiväkorvausta



ulkomaan virkamatkoilla 150 euroa. Tämä tarkoittaa vain työvuoroluettelossa suunniteltuja vapaapäiviä, joita ei ole esimerkiksi ehditty suunnitella työjaksoon matkustus-

päiväksi kompensoimaan virkamiehelle matkustamisesta menettämäänsä vapaa-aikaa. Tällöin menetettyä vapaa-aikaa kompensoidaan rahallisella korvauksella.

virkamiestä, joka on määrätty autonkuljettajaksi sellaiselle virkamatkalle, jolloin samalla ajoneuvolla on määrätty kuljetettavaksi työn suorittamiseksi tarpeellista työvoimaa tai kalustoa siinä määrin, että tehtävä työ voidaan katsoa luonteeltaan varsinaiseksi autonkuljettajan tehtäväksi.

Työnantaja voi antaa oman tai vuokraamansa ajoneuvon käytettäväksi virkamatkustamiseen. Lähtökohtaisesti tällöin ei vielä ole kyseessä työnantajan määräyksestä tapahtuva kuljetustehtävä, eikä ajoneuvon kuljettajalle lasketa työaika. Mikäli samalla virkamatkalle osallistuvia on useita ja tarjottua ajoneuvoa käytetään yhteiskuljetuksessa, työnantaja voi määrätä jo etukäteen jonkun matkalle osallistuvista virkamiehistä toimimaan kuljettajana. Näin

on etenkin silloin, kun virkamatkalaisten keskittäminen samaan ajoneuvoon on eri matkustustapojen kustannusvertailussa valtiolle edullisin. Tällä poissuljetaan lähtökohtaisesti se, että tämän matkan ajalta virkamiehille syntyisi muita korvattavia matkustamiskustannusten korvauksia. Kuljettajamääräys voi olla tarpeen myös silloin, kun virkamatkan tarkoitukseen kuuluvan välineistön kuljetukseen tarvitaan virka-auto, jonka kuljettamiseen saatettaisiin muutoin tarvita joku toinen, ns. ylimääräinen ajoneuvon kuljettaja.

Puolustusvoimissa autonkuljettaja on aina korostetun vastuullinen tehtävä, ja kuljettajan on oltava perillä puolustusvoimien ajoneuvojen käyttöä koskevista säännöksistä, määräyksistä sekä niiden muutok-

sista. Puolustusvoimien ajoneuvoissa ei ole liikennevakuutuksia, jotka korvaisivat ajoneuvolle aiheutetut vahingot. Vahinkojen korvaamisessa sovelletaan aina vahingonkorvauslakia. Virkamatkalla ajoneuvolle tapahtunut vahinko voi johtaa yllättäen korvausvastuuseen, ja kuljettaja saattaa joutua korvaamaan ajoneuvolle aiheuttamansa vahingon valtiolle joko osin tai kokonaan. Jokaisen on syytä kulloinkin harkita, suostuuko virkamatkalla vapaaehtoisesti autonkuljettajaksi. Toki riski on sallittua, kun se on hallittua, mutta se, että ketään ei erikseen nimetä virkamatkalle esimerkiksi yhteiskuljetuksessa käytettävän ajoneuvon kuljettajaksi, voi pahimmillaan johtaa siihen, että yhteiskyyti muuttuikin koko virkamatkaporukalle Apostolin kyydiksi.



Päällystämismies Jukka Mäkinen allekirjoitti tarkentavan virkaehtosopimuksen 10.9. JUKO/Päällystämiliiton puolesta.

Kustannusneutraalista neuvottelutuloksesta tarkentava virkaehtosopimus

Teksti: Jukka Mäkinen Kuva: Anne Arvola

Rajavartioloitoksessa saavutettiin kevään 2024 kustannusneutraaleissa virkaehtosopimusneuvotteluissa neuvottelutulos 2.5. kaikkien sopijaosapuolien välillä. Neuvottelutuloksen mukaisesti sovittiin muutoksista Rajavartioloituksen virkamiesten työajoista tehtyyn tarkentavaan virkaehtosopimukseen (työaikasopimus) sekä muutto- ja siirtokustannusten korvaamisesta tehtyyn tarkentavaan virkaehtosopimukseen ja niiden yhteyteen kirjattuihin soveltamisohjeisiin. Lisäksi sovittiin muutoksista Rajavartioloituksen palkkausjärjestelmästä tehtyyn tarkentavaan virkaehtosopimukseen ja sopimuksen yhteyteen kirjattuihin soveltamisohjeisiin sekä kyseisen sopimuksen allekirjoittamispyytäkirjaan. Henkilöstö-

järjestöt hyväksyivät neuvottelutuloksen varsin pikaisella aikataululla. Valtiovarainministeriön (VM) hyväksyntää on odotettu kesän aikana, ja hyväksyminen on tapahtunut elokuussa. Näin ollen neuvottelutulos on nyt konkretisoitunut tarkentavaksi virkaehtosopimukseksi hyväksyntää seuraavan kuukauden alusta lukien eli käytännössä 1. päivänä syyskuuta. Tarkentava virkaehtosopimus on ollut VM:n hyväksynnän jälkeen allekirjoitettavana Rajavartioloituksen sopijaosapuolten välillä. Päällystämiliiton edustaja on allekirjoittanut sopimuksen 10.9.

Työnantaja on allekirjoittanut sopimukseen tehdyistä muutoksista 16.8. muistion, joka löytyy ACTA:sta asiakirjanumerolla RVL2434011/RVLDno-2023-970. Muis-

tion tarkoituksena on selventää henkilöstölle muutoksien sisältö sekä omalta osaltaan edistää jatkossa muutoksien riidatonta soveltamista. Ajatuksena tällaisen muistion laatiminen on erinomainen, ja se edistää työnantajatoiminnan läpinäkyvyyttä henkilöstön suuntaan. Lisäksi muistion sisältö vaikuttaa olevan juuri sellainen, mitä neuvottelupöydässä on toukokuussa sovittu.

Työaikasopimuksen muutokset

Muistiossa on selostettu kaksi työaikasopimukseen tullutta muutosta. Ensimmäinen koskee mahdollisuutta käyttää työaikasopimuksen 11 §:n mukaista viikoittaisen vapaa-ajan keskimääräistämistä

varusmiesyksikössä. Tämä mahdollistaa viikkolevon sopimuksen mukaisen antamisen keskimääräistettynä viikkolepona esimerkiksi tilanteissa, joissa sotilaallinen harjoitus ei kestä kokonaista viikkoa ja milloin harjoitukseen osallistuville virkamiehille ei voida antaa viikkolepoa muina päivinä (esimerkiksi harjoituksen valmistelut ma ja sotilaallinen harjoitus ti-su). Keskimääräistetyt viikkolevon muodostuminen työjaksen muuna aikana on tällöin varmistettava.

Toinen työaikasopimuksen muutos koskee virastotyön sairastumispäivää eli työaikasopimuksen 15 §:n sopimusmääräys muutetaan siten, että mikäli virastotyössä on laadittu vahvistettu työvuoroluettelo, niin työajaksi luetaan koko vahvistetun työvuoron työaika (työaika täytetään työajan lisäyksellä (TL) sairastumishetkestä työvuoron suunniteltuun päättymiseen saakka). Jos virastotyössä ei ole vahvistettua työvuoroluetteloa, niin työajaksi luetaan säännöllisen työpäivän työaika (7.15) kuten ennenkin. Lisäksi on huomioitava, että tämä sama muutos koskee myös tilapäistä hoitovapaata.

Muutto- ja siirtokustannusten korvaamisesta tehdyn tarkentavan virkaehtosopimuksen muutokset

Muistioon on kirjattu, että muutto- ja siirtokustannusten korvaamisesta tehtyyn tarkentavaan virkaehtosopimukseen on määritetty Rajavartiolaitoksen nykyisiin toimipaikkoihin perustuvat yksiselitteiset työssäkäyntialueet sekä määritetty, miten muuttuvat tai uudet toimipaikat liittyvät

olemassa oleviin työssäkäyntialueisiin tai muodostavat uusia työssäkäyntialueita. Toimipaikka tarkoittaa kaikkia maantieteellisiä paikkoja, joissa Rajavartiolaitoksella on virkapaikka. Itse siirrosta johtuviin etuuksiin ei sovittu mitään muutoksia. Ohessa on infolaatikko, jossa on näkyvissä uudet määritetyt työssäkäyntialueet.

Lisäksi on todettu, että muutto- ja siirtokustannusten korvaamista koskevaan sopimukseen sovitua muutosta sovelletaan sopimuksen voimaantulosta alkaen (1.9.2024) toteutettaviin siirtoihin. Edellä sanotusta poiketen niiden virkamiesten, joiden virkapaikka on sopimuksen voimaantulon ajankohtana Korteesalmella, siirtoa Korteesalmelta Kuusamoon ei katsota siirroksi työssäkäyntialueen sisällä. Näiden virkamiesten osalta noudatetaan siten kulloinkin voimassa olevaa muuttosopimusta siirtona työssäkäyntialueelta toiselle.

Palkkausjärjestelmäsopimuksen (RVLPJTARKVES) muutokset

Muistioon on näiltä osin kirjattu, että perhevapaaudistuksen myötä muuttuneet perhevapaat päivitettiin kokemusosan laskentaa koskevaan sopimusmääräykseen. Päivitetyn sopimusmääräyksen mukaisesti yli 30 päivää kestävää yhdenjaksoista keskeytysaikaa (pl. vuosiloma, erityisraskaus- ja raskausvapaa-aika, palkallinen vanhempainvapaa-aika sekä isyys-, erityisäitiysvapaa ja äitiysvapaa-aika) ei huomioida edellä 2 ja 3 momentissa tarkoitettun kokemusajan pituutta laskettaessa.

Lisäksi RVLPJTARKVES liitteeseen 3 tehtiin teknisiä muutoksia sekä huomioitiin perhevapaaudistus myös lentolisään oikeuttavan palvelusajan laskennassa. Vaativan lentoteknillisen tehtävän lentolisään lisättiin ilma-alustarkastajan tehtävänimike.

Palkkausjärjestelmäsopimuksen (RVLPJTARKVES) allekirjoittamispyötkirjan muutokset

Muistion mukaisesti RVLPJTARKVES APTK 6 §:n sisältöä täsmennettiin kansainvälisten tehtävien osalta siten, että EURMV luokka 2 komennetulle tehdään normaali uuteen tehtävään perustuva suoritusarviointi myös komennuksen aikana, mikäli virkamiehen tehtävä on muuttunut ennen komennuksen alkua tai muuttuu komennuksen aikana ja uuden tehtävän suoritusarviointi ajoittuu komennuksen ajalle.

Lisäksi pykälän 3 momentin mukainen suoritusarviointi (tavanomainen uuteen tehtävään liittyvä arviointi kuuden kuukauden jälkeen ja voimaan kahdeksannen kuukauden alusta) tehdään vain silloin, kun kansainvälinen tehtävä on kestänyt yhdenjaksoisesti vähintään 12 kuukautta. Vähintään 12 kuukautta kestäneestä kv-tehtävästä palaamisen jälkeen tulee siten tehdä suoritusarviointi vastaavassa aikataulussa kuin tehtävämuutoksessa.

Edellä mainituilla muutoksilla taataan kansainvälisissä tehtävissä toimiville suoritusarvioinnit tarpeelliseksi ja mahdolliseksi arvioidussa laajuudessa.

Uudet määritetyt työssäkäyntialueet 1.9.2024 lukien:

Lappi:

- Ivalo
- Rovaniemi
- Salla
- Muonio

Kainuu:

- Kuhmo
- Vartius
- Kajaani
- Suomussalmi
- Kuusamo ja Korteesalmi yhdessä

Pohjois-Karjala:

- Niirala, Tohmajärvi, Onttola ja Ilomantsi yhdessä
- Lieksa

Kaakkois-Suomi:

- Hurppu, Vaalimaa ja Vainikkala yhdessä
- Vainikkala, Nuijamaa, Lappeenranta, Imatra, Pelkola ja Immola yhdessä
- Imatra, Pelkola, Immola ja Kolmikanta yhdessä

Suomenlahti:

- Hanko ja Lappohja yhdessä
- Porkkala, Helsinki ja Vantaa yhdessä
- Helsinki, Vantaa ja Porvoo yhdessä
- Kotka ja Haapasaari yhdessä
- Kotka ja Kouvola yhdessä
- Kotka, Hurppu ja Vaalimaa yhdessä

Länsi-Suomi:

- Virpiniemi
- Kokkola
- Vallgrund
- Pori ja Rauma yhdessä
- Susiluoto
- Maarianhamina
- Turku
- Kökar
- Nauvo
- Hiittinen

Havaintoja uudesta lomatoiminnan varausjärjestelmästä

Teksti ja kuvat: Jaakko Levä

Siirryimme Päälystöliitossa uuteen aikaan lomakohteidemme varaamisessa, ja otimme käyttöön uuden digitaalisen varausjärjestelmän 2.9. lukien. Tapahtui juuri se, mihin olimme etukäteen varautuneetkin - uuden järjestelmän käyttöönotto aiheutti hieman epätietoisuutta jäsenistössämme, varsinkin uuden järjestelmän eroavaisuuksien havainnoiminen vanhaan järjestelmään verrattuna. Lisäksi haasteita aiheutti se, että uuteen varausjärjestelmään rekisteröityminen sekoitettiin Päälystöliiton jäsen sivuille kirjautumiseen. Uuden järjestelmän rekisteröityminen aiheutti sitä, että jäsen sivujen ja uuden järjestelmän kirjautumiset sekoitettiin suvereenisti. Jäsen sivuille yritettiin toiseen

järjestelmään juuri luoduilla tunnuksilla tai toisin päin. Nyt on viimeistään aika unohtaa se, miten lomakohteiden varaaminen on ennen tehty ja siirtyä ajassa eteenpäin aina 2020-luvulle. Lomakohteet varataan uuden järjestelmän kautta, ei soittamalla toimistoon tai lähettämällä sinne sähköpostia varauksesta. Rekisteröityminen voi tehdä jäsen sivuilta löytyvän linkin kautta. Uusi lomakohteiden varausjärjestelmä tekee käyttäjän varauksen ja ilmoittaa siitä varaajan rekisteröitymisen yhteydessä antamaan sähköpostiin sekä hoitaa myös laskutuksen automaattisesti lähettämällä laskun sähköpostiin viimeistään tehdyn varauksen jälkeen seuraavana päivänä. Kannattaa siis olla hereillä ja heti, mikäli laskua ei ala säh-

köpostiin kuulua ja olla yhteydessä liiton toimistoon joko puhelimitse tai sähköpostilla, niin pääsemme heti pureutumaan kyseessä olevaan haasteeseen ja ratkaisemaan sen mahdollisimman pikaisesti. Järjestelmä myös muistuttaa kohteen varauksesta automaattisesti lähempänä varausajankohdasta sähköpostiviestillä. Siirtymävaiheesta johtuen näkyy osalla varausvahvistuksen muistutusviestissä varauksen hinta 1 €. Tämä johtuu siitä, että varauksen on tehnyt toimisto eikä henkilö itse. Samoin tämä tarkoittaa sitä, että tuo varaus ei näy henkilön ”Omissa varauksissa”. Liiton jäsen sivujen lomatoiminnan alta löytävälle välilehdelle on luotu ohjeet, jotka voit ladata omalle koneellesi ja tarkastella niitä myös myöhemmin. Ohjeet opastavat, miten kirjautuminen tehdään ensimmäisen kerran järjestelmään, ja sen lisäksi toinen ohjeista neuvoo, miten tehdään varaus/kausihaku. Näihin kannattaa todellakin tutustua ennen kuin menee tekemään mitään järjestelmässä.

Varauskalenteri kohdehaun kohteissa

Varausjärjestelmässä ei ole enää yhtä kaikille samalla tavalla näkyvää kalenteria, jonka perusteella voisi varata vapaana olevia kohteita. Tämän kalenterin on korvannut järjestelmässä oleva kohdehaku. Huomioitavaa on, että kohdehaussa vapaana löytyvien kohteiden infon sivuilla olevan kalenterin merkinnät tarkoittavat seuraavaa: punainen = kohde varattu, sininen = voi varata. Mikäli kalenterissa olevat päivämäärien numerot ovat harmaana, tarkoittaa se sitä, ettei niitä päiviä voi varata. Samoin kalenterissa näkyy kuluva päivämäärän numero sinisenä. Mikäli numerot näkyvät normaalisti tummana, niin niille päville voi varauksia tehdä. Varauskalenterin yläreunassa näkyy lisäksi valitun aikavälin hinta.

Muokkaa kausihakemusta kaudelle Vuoden 2025 I lomakausi 1.1.2025 - 4.5.2025

Kausihakemuksen tiedot

Kaudella valittavissa olevat kohteet:

- No-Otan (62) 30
- 100 B Raufalinnu 30
- Pikku-Honty (911) 30
- Markkila as 3 30
- Markkila as 2 30
- 100 A Raufalinnu 30
- Markkila as 3 30
- Markkila as 4 30
- Markkila as 5 30

Kausihakemuksen toivotut ajat:

140 € / VALITTU AIKAVÄLI

Syyskuu, 2024

MA	TI	KE	TO	PE	LA	SU
26	27	28	29	30	31	1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	1	2	3	4	5	6

Varauksen alku: 20.09.2024 ✓

Varauksen loppu: 22.09.2024 ✓

SIIRRY VARAAMAAN

The screenshot shows the website header with the logo 'Päälystöliitto ry Turvallisesti huomiseen' and navigation links 'Kohdehaku', 'Kausihakemus', and 'UKK'. A user profile 'Jaakko Levä' is visible in the top right. The main search area is titled 'KOHDEHAKU' and contains input fields for 'Alkupäivämäärä' (19.09.2024), 'Loppupäivämäärä' (26.09.2024), 'Henkilömäärä' (1), and 'Kohteen alue'. A 'LISÄÄ HAKUEHTOJA' button is present. A dropdown menu is open, listing various search filters like 'Lomakohteiden hinnasto 1.9.2024 lukien!', 'Miten pääsen hakemaan lomakohdetta?', 'Lomakausien hakuajankohdat!', 'Kenellä on lomapaikkojen käyttöoikeus?', 'Mökkien/huoneistojen siivousohjeet!', 'Vierumäen golf osakkeiden käyttö!', 'Varauksen peruuttaminen', 'Viikkovarauskohteiden yksittäisvaraukset!', and 'Vapaiden lomakohteiden hakeminen!'. Below the search area, a large heading reads 'TERVETULOA PÄÄLYSTÖLIITON SÄHKÖISEN VARAUSJÄRJESTELMÄÄN!' followed by a sub-heading 'Voit aloittaa varaamisen valitsemalla kohdealueen sinisestä yläpalkista haluamasi ajankohdan (alkupäivämäärä ja loppupäivämäärä) ja henkilömäärän, sekä haluamasi kohdealueen. Kohteiden haun käynnistät sitten painamalla "HAE" painiketta.'

Kohdehaku ja sen toiminta varausjärjestelmässä

Kohdehaun voi tehdä sekä heti kirjautumisen jälkeen etusivulta tai sitten klikkaamalla ylhäältä kohdehakuvalintaa. Kohdehaku toimii siten, että alkupäivämäärän ja loppupäivämäärän tulee olla tarkalleen haetun kohteen mukainen. Mikäli kyseessä on Helsingin kohteet, tulee haun olla minimissään yksi ja maksimissaan kolme vrk:ta, ja mikäli taas hakee viikkovarauskohteita, tulee muistaa se, että haun tulee Kolin osalta olla väliltä sunnuntai - sunnuntai, Markovillan osalta lauantai - lauantai tai Vierumäen osalta perjantai - perjantai. Mikäli haku ei tuota tulosta, ei kohde ole vapaana tuolloin. Järjestelmässä ei ole mitään aiempaa varauskalenteria, josta näkisi kaikki vapaat kohteet kerralla. Kohdehaun jälkeen pääsee tarkastelemaan tarkemmin kohdetta ja varaamaan Tutustu ja varaa -painikkeen takaa. Päälystöliiton jäsensivuille lomatoiminnan alle on tehty välilehti "Lomakohteiden järjestelmän ohjeet", josta löytyy järjestelmään tuotettuja pdf-muotoisia ohjeita, jotka käyttäjä voi ladata vapaasti omalle koneelleen talteen. Päälystöliitto ei ole muuttanut uuden järjestelmän myötä varaamisen periaatteita. Edelleen meillä on käytössä kolme kausihakua. Kausihaku I tammi-huhtikuu on varattava 31.10. mennessä (tähän kausihakuun on parhaillaan haku käynnissä), kausihaku II touko-elokuu on varattava 28.2. mennessä ja kausihaku III syys-joulukuu on varattava 31.5. mennessä. Tämän lisäksi on edelleen kausihaussa jakamatta jääneiden lomaviikkojen ja vuorokausien hakeminen

kausihaun ulkopuolella. Kausihaussa olevat kohteet näkyvät kohdekorttien kalentereissa varattuina, jolloin niihin ei voi tehdä varauksia kuin kausihaun kautta. Kausihaun jaon jälkeen vapautuvat jakamattomat viikot taas normaalin haun piiriin. Viikkovarauskohteissa voi edelleen hakea lyhyempiä aikoja kuin viikon varaus 30 päivää ennen varausajankohtaa. Helsingin kohteissa varauksista on muutettu siten, että sen voi tehdä 12 kuukautta ennen kohteen varausajankohdan alkua.

Kausihaku varausjärjestelmässä

Kausihaku tehdään kausihaku-välilehdellä. Avautuvasta valikosta valitaan sininen painike "Tee hakemus". Kun hakemus on tehty ja palaat kausihakuun, vaihtuu painike vihreäksi ja siinä lukee "Muokkaa hakemustasi". Tehdessäsi ensimmäistä kertaa kausihakua huomioithan seuraavaa. Kausihaun yläreunassa on linkit kaikkiin kohteiden tietosivuihin, joista näet kohteen tietoja, mikäli ne eivät ole tiedossa jo aiemmin. Nämä kohdekortit kannattaa avata uudelle välilehdelle, jolloin varsinainen kausihakusivu jää omalle välilehdelle ja on näin hallittavissa. Kausihakemuksen toivotut ajankohdat -kenttiin valitaan, mihin kohteeseen haku halutaan tehdä. Ensisijainen kohdetoive valitaan ensimmäiseksi ja siihen haettavat lomaviikot viikkovalikosta sen oikealta puolelta. Viikkoja voi valita useampia kerrallaan. Kohdetoiveita voi hakuun lisätä sinisestä valintapainikkeesta ja näin tehdä useampia kohteita sisältävän kausihaun. Lopuksi täytetään vielä omat tiedot sekä

se, onko aiemmin käyttänyt liiton kohteita. Mikäli rastitat mukanani lemmikkivalinnan, ei kausihaussasi voi olla kuin lemmikkikohteita. Kausihakemus tallennetaan vihreästä "Tallenna" painikkeesta. Kun kausihakemus on tallennettu, ei siitä tule mitään sähköpostia varaajalle, vaan sivun yläreunaan ja alareunaan tulee punainen "poista kausihakemus" painike. Kausihaun käsittelyn jälkeen saa varaaja sähköpostia, jossa ilmoitetaan, onko arpa ollut suotuista vai onko hakemukset hylätty. Mikäli kausihakemuksen tallentuminen arveluttaa, voi lähettää sähköpostia tai soittaa liiton toimistolle, missä me näemme, onko kausihakemus tallentunut järjestelmään oikein.

UKK

Kyseessä ei ole Urho Kaleva Kekkonen, vaan Usein Kysytyjä Kysymyksiä -valikko. Tuosta valikosta löytyy useimmiten kysytyihin kysymyksiin vastauksia ja ohjeita, miten järjestelmä toimii. Valikko ei sisällä mitään ladattavia ohjeita, mutta sieltä löytyy niihin askarruttaviin kysymyksiin mitä eteen saattaa tulla tarvittavia vastauksia. Tuota valikkoa kannattaa tutkia, sillä päivitämme sitä sen mukaan, kun kysymyksiä toimistolle tulee. Pidetään mieli avoimena ja rekisteröidytään uuteen järjestelmään, sillä sen kautta lomakohteiden varaaminen sujuu jouhevasti ja sieltä näkyy ajantasaisesti, mitä kohteita milloinkin on vapaana.

Päällystöliiton 95-vuotisiltatilaisuus ja Edustajakokous 2024

Teksti: Mika Avelin Kuva: Jaakko Levä



Ilmoittautuminen Päällystöliiton 95-vuotisiltatilaisuuteen ja tämän vuoden Edustajakokoukseen päättyi maanantaina 14.10. Ilmoittautumislomake löytyy jäsensivuilta Edustajakokous-välilehden alta polusta Edustajakokous 2024 -> EK2024 ilmoittautuminen. Iltatilaisuuden osalta ohjeet pukukoodista ja paikalle saapumisesta löytyvät samasta polusta kohdasta 4.11. iltatilaisuus. Mikäli ilmoittautuminen on jäänyt tekemättä lehden kolahtaessa laatikkoon, niin nyt on viime hetket se vielä tehdä.

Edustajakokouksen kokousaineisto

Edustajakokouksen sähköinen kokousmateriaali löytyy Päällystöliiton jäsensivujen Edustajakokous-välilehden alta polusta edustajakokous 2024 -> EK 2024 materiaali. Aineistoista löytyy pohja matkalaskulle, valtakirjalle, kokouskutsu virkavapausanomuksen liitteeksi ja ohje kokousedustajille. Virkavapausanomus työnantajalle on suositeltavaa tehdä hyvissä ajoin. Kokoukseen osallistuvien edustajien on muistettava tehdä anomus vähintään kaksi viikkoa ennen kokousta. Yhdistyksiä pyydetään toimittamaan kokouksessa vaadittava valtakirja etukäteen sähköpostilla osoitteeseen toimisto@paallystoliitto.fi. Viimeinen mahdollisuus valtakirjan toimittamiselle on edustajan ilmoittautuessa kokoukseen. Ilman valtakirjaa saapuva edustaja ei saa äänioikeutta kokoukseen. Varsinainen kokousaineisto toimitetaan sähköpostilla yhdistyksille viikon 41 aikana. Aineisto lisätään myös jäsensivuille EK 2024 materiaaliin.

Uudistetut liiton toimiston toimitilat

Liiton toimiston toimitilojen osalta tehtiin elokuussa vuokranantajan toimesta iso uudistus. Toimisto sijaitsee edelleen Upseeritalossa samassa kerroksessa kuin aikaisemmin, nyt vain yli puolet pienemmissä tiloissa. Jatkossa toimistolta löytyy neuvottelutila, järjestöpäällikön ja -sihteerin toimitilat sekä etätyöpiste puheenjohtajan tai päluottamusmiehen käyttöön. Uudistus tehtiin hyvässä yhteistyössä Upseeriliiton kanssa, ja muutoksen lopputuloksesta hyötyvät varmasti molemmat osapuolet ja se on osa liiton toimintojen sopeuttamista.

Ajankohtaista

Jäsenmaksupalautukset ajalta 1.1. - 30.6.2024 on maksettu yhdistysten tileille 31.8. Loppuvuonna muodostuvat palautukset maksetaan yhdistyksille helmikuun lopussa 2025. Toiminta-avustuksia maksetaan loppuvuodesta vielä niille yhdistyksille, jotka toimittavat viime vuoden toimintakertomuksensa liiton toimistolle joulukuun alkuun mennessä.

Lomakohteiden sähköinen varausjärjestelmä käyttöön

Lomakohteiden sähköinen varausjärjestelmä otettiin suunnitellusti käyttöön syyskuun alusta. Toimiston aiemmat käytännöt lomatoiminnan hallinnan osalta ovat nyt tehdyn digiloikan ansiosta nykyaikaisten vaatimusten mukaiset. Uusi järjestelmä vaatii järjestelmän käyttäjältä aluksi tarkkaa perehtymistä uudistettuihin toimintatapoihin. Tärkeintä on unohtaa vanha tyyli hoitaa loma-asioita ja omaksua uusi huomattavasti helpompi tapa tärkeän jäsenedun hyödyntämiseen. Liiton hallinnon päätöksellä sähköisen varausjärjestelmän käyttöönottoon liittyen uudistettiin lomakohteiden hinnasto, joka on voimassa 1.9. alkaen. Hinnasto löytyy jäsensivujen Jäsenpalvelut-välilehden alta polusta lomatoiminta -> hinnasto 1.9.2024 alkaen. Lisäksi hallinnon päätöksellä lomakohteiden käyttäjien käyttömäärien seuranta aloitetaan alusta, ja seuranta tehdään jatkossa järjestelmän kautta. Järjestelmän käyttöönottoon liittyvistä havainnoista kerrotaan tarkemmin tässä lehdessä jäsenihteerin palstalla.



LAKIASIAINNEUVONTA

Asianajotoimisto Lindell
(02) 251 1004
toimisto@asianajotoimistolindell.fi
Ota yhteys liiton toimistoon ennen oikeusavun pyytämistä.

Köydet irti ja Nato-tehtävään

Teksti: Merivoimien alueellinen pääluottamusmies, kapteeniluutnantti Marko Laukkanen

Kuva: Merivoimat

Tasavallan presidentin esittelyssä tehtiin 22.3.2024 historiallinen päätös Suomen osallistumisesta Naton rauhan ajan yhteisen puolustuksen tehtäviin. Ilmavoimat komentaa lento-osaston Air Shielding -tehtäviin Romaniassa ja Merivoimat komentaa aluksen henkilöstöineen pysyvän miinantorjuntaosaston tehtäviin. Merivoimien tehtävä ajoittui välille 1.4.–31.5. ja koski enintään 40 henkilöä. Asiaa oli jo tieteenkin valmisteltu pitkään ja tarvittavaa henkilöstöä koulutettu tuleviin tehtäviin. Lisäksi operaatioon osallistui vain palkattuun henkilöstöön kuuluvia. Varusmiesten sijaan miehistötehtävissä toimi komennusta varten erikseen palkattuja sopimussotilaita. Opistoupseereita ei tällä kertaa ollut henkilöstössä ensimmäistäkään.

Alun perin oli ajatuksena tulla välillä käymään huoltokäynnillä Suomenkin satamissa, mutta suunnittelun edetessä tuli hyvin pian selväksi, että koko ajan ollaan niin sanotusti reissussa. Operaatioaluekin laajeni suunnittelun edetessä tutusta Itämerestä Atlantin/Norjanmeren alueelle, ja pisimmällä operaatioon komennettu miinantorjunta-alus Vahterpää kävikin Orkney saarilla Skotlannin pohjoispuolella.

Operaation valmisteluvaiheessa suunnitteluperusteiden muuttuessa tämä tuotti tietenkin haasteita aluksen ja varsinkin henkilöstön valmistautumisessa tehtävään. Operaation keston muuttuessa, tällä oli suora vaikutus mm. rekrytointiprosessiin, kunnossapidon suunnitteluun sekä myös kotimaahan jäävien laivueen muiden alusten ja henkilöstön käyttöön ja sitä myötä koko laivueen toimintakäskyyn. Tässä kohdalla onkin taas hyvä korostaa ihan yleiselläkin tasolla hyvää suunnittelua ja suunnitelmallisuutta.

On selvää, että ihan kaikille noin pitkä komennus pois kotoa ei tule kysymykseen, mutta kun suunnittelu tehdään hyvin ja henkilöstöä kuullaan, niin päästään parhaaseen mahdolliseen lopputulokseen. Vahterpäälläkin tehtiin joidenkin henkilöiden kohdalla sijaisjärjestelyjä, ja itse komennuksen aikana suoritettiin muutamia suunniteltuja henkilöstövaihtoja. Vain yksi henkilö keskeytti komennuksen henkilökohtaisen syyn takia. Lisäksi kurinpidollisia toimenpiteitä ei ollut tarvetta käyttää kenenkään komennukselle osallistuneen kohdalla. Noin pitkä yhtäjaksoinen rupeama lisäksi hitsauttaa henkilöstöä toimimaan hyvin yhteen.

Merellä alus oli yhteensä 44 vuorokautta ja satamissa 19, silloinkin henkilöstö lähtövalmiudessa. Pisin yhtäjaksoinen aika merellä oli 15 vuorokautta, minkä voidaan sanoa olevan pitkä aika tuon kokoiselle alukselle. Henkilöstölle ei tullut komennuksen aikana vapaapäiviä, vaan kaikki päivät olivat työajallisesti meripalvelupäiviä (7 h 39 min). Aluksen päällikön kapteeniluutnantti **Henri Savisaaren** kertoman mukaan arvio vuorokauden todellisista työtunneista on henkilöstöä ja toiminnasta riippuen 13–18 tuntia. Tämä laskelmamalli menee hyvin lähelle myös meripalvelutyöryhmässä esille tulleita työtunteja. Ennen komennukselle lähtemistä kysyttiin henkilöstöjärjestöiltä, että millä työehdoilla osastoon lähdetään mukaan. Siinä aikataulussa, varsinkin kun operaatioalueen piti alun perin olla tuttu ja tur-

vallinen Itämeri, myös Päälystöliitto antoi lausunnon, että lähdetään kotimaan palvelussuhteen ehdoilla. Kehittämistä tietenkin riittää, ja tämä oli myös niin sanottu hyvä tiedonkeruumatka mahdollisia tulevia operaatioita ja kokonaisuutta ajatellen. Taas vahvistui ainakin oma näkemys, ettei me kovin väärässä oltu meripalvelutyöryhmän laskelmissa. Nyt olisi aika ehkä käynnistää keskustelut uudelleen tämän tiimoilta, yhdistää neuvotteluihin Nato ja osallistumiset rauhan ajan yhteiseen puolustuksen tehtäviin, jotka ovat tulleet ehkäpä jopa pysyvinä meidän toimintakalentereihin.

Kolmen maksujakson aikana henkilöstölle kertyi ylityitä keskimäärin 139 tuntia. Vain kaksi henkilöä käytti pankkimahdollisuutta hyväkseen. Operaation aikana ei käsketty työntekijöitä pakkopankittamaan, jolla tosin olisi ollut minimaalinen (18 h + 14 h) vaikutus kokonaisuuteen.

Operaation osallistumisen jälkeen on myös turvattava henkilöstön riittävä palautuminen. Vahterpään henkilöstön kohdalla palautumisen hoiti komennuksen ajankohdasta (1.4.–31.5.) riippuen alkavat kesälomat. Ei tosin kaikkien kohdalla, vaan osa operaatioissa mukana olevasta henkilöstöstä jatkoi suoraan meripalvelusta toisessa yksikössä tai jäi Vahterpäälle tekemään esimerkiksi huolto- ja hallinnollisia töitä.

Kaikkialta on kuulunut positiivisia kaikuja, olemme ammattitaitoisia ja kalusto on nykyaikaista. Osastoon mukaan lähtö toivotavasti myös näytti kumppaneille sen, mitä halusimmekin näyttää - olemme täysverinen Naton jäsen.



Tres Amigos

Järjestöjen välinen yhteistyö toimii

Teksti: Juha Susi Kuva: Marko Jalkanen

Sotilasjärjestöjen välinen yhteistyö on kehittynyt vuosien aikana erittäin tiiviiksi. Järjestöillä on useita yhteisiä tavoitteita, joiden saavuttamiseksi vaaditaan kaikkien panosta. Toki jokaisella järjestöllä on myös omat edunvalvonta-aiheensa, joihin liitot panostavat.

- Sotilasjärjestöjen välinen yhteistyö on tärkeää ja hyödyksi kaikille osapuolille, niin paikallis-, alue- kuin keskustasolla. Jo pitkään yhteistyö, erityisesti keskustasolla, niin puheenjohtajien kuin pääluottamusmiesten kesken, on ollut tiivistä ja säännöllistä. Haluan tämän välittömän ja tiiviin yhteistyön sekä vaikuttamisen säilyvän edelleen hedelmällisenä, puheenjohtaja **Jyrki Lukkarinen** summaa päällystöliittolaisen näkemyksen.

- Meillä jokaisella liitolla on toki oma jäsenistönsä ja sen edellyttämät erityispiirteet edunvalvontatyössään, mutta on runsaasti yhdessä ajettavia asioita meidän kaikkien

T



Ville Viita (vas.), Jyrki Lukkarinen ja Mika Tiitinen arvostavat liittojen välistä yhteistyötä, jota käydään tavoitteiden saavuttamiseksi. Lukkarinen käyttääkin puheenjohtajistosta usein termiä Tres Amigos, kolme kaverusta.

jäsenistön, koko puolustusvoimien henkilöstön ja puolustusvoimien hyväksi, Lukkarinen jatkaa.

Aliupseeriliiton puheenjohtaja **Mika Tiitinen** näkee asian samoin.

- Yhteistyömme on sujuvaa, ja toimintaa kuvaa hyvin matala kynnyks yhteiseen pohdintaan ajankohtaisista asioista.

Upseeriliiton puheenjohtajan **Ville Viidan** näkemykset eivät poikkea muista. Hän nostaa esiin myös työnantajan kanssa käytävän keskustelun.

- Sotilasjärjestöjen yhteistyö on tärkeä asia. Puhun oikeastaan enemmänkin yhteistoiminnasta, jossa on mukana myös lähityönantaja. Tässä turvallisuustilanteessa meidän tulee tehdä kaikki voitava sotilaiden tukemiseksi. Tulevat puolustuksen ja rajaturvallisuuden ratkaisut tarvitsevat tuekseen hyvät ja järkevät palvelussuhteen ehdot.

Viita korostaa myös järjestöjen osaamista.

- Ammattijärjestöissä on hyvää osaamista. Lopputuloksen kannalta saadaan paras tulos, jos henkilöstö huomioidaan ennakkoivasti ja keskeiset palvelussuhdeasiat valmistellaan yhdessä. Sotilas ymmärtää sotilasta. Meillä on sama kieli ja keskinäinen luottamus.

Kolme tärkeintä kohdetta

Päällystölehti kysyi puheenjohtajilta kolme tärkeintä edunvalvonta-aihetta, joihin kukin liitto panostaa tällä hetkellä. Niistä löytyy yhteisiä tekijöitä sekä myös omalle ammattikunnalle tärkeitä aiheita.

- Aliupseeriliitolle tärkeimpinä edunvalvonta-aiheina ovat tällä hetkellä kotimaan aliupseeri tehtävien, koulutuksen sekä henkilöstömäärän kehittäminen vastaamaan nykyisiä ja tulevia tarpeita, kansainvälisten palvelussuhteinehtojen seuranta ja kehittäminen sekä kansallisen sotilallisen kriisinhallinnan veteraaniohjelman 2024-



Aliupseeriliiton puheenjohtaja

Mika Tiitinen, 49

Kotipaikka: Vantaa

Kokemus edunvalvontatehtävistä:

Vuodesta 1998 alkaen, joista vuosi puheenjohtajana

2027 kehittäminen, Tiitinen listaa.

Kansainvälisten palvelussuhteen ehtojen kehittäminen on myös Päällystöliiton listalla korkealla.

- Tällä hetkellä ajankohtaisina aiheina ovat muun muassa Naton rauhan ajan yhteisen puolustuksen ja tulevan joukkorakenteen palvelussuhteen ehdoista neuvottelut, puolustuselonteossa riittävien henkilöstö- ja taloudellisten resurssien turvaaminen, jotta puolustusvoimat olisivat aidosti suorituskykyinen organisaatio ja kilpailukykyinen työnantaja myös tulevaisuudessa sekä luonnollisesti tulevaan virkaehtosopimuskierrukseen valmistautuminen, Lukkarinen luettelee.

Kenellekään ei liene yllätys, että myös Upseeriliiton tavoitteista löytyy samoja teemoja.

- Upseeriliiton tavoiteohjelmassa tärkeimmät edunvalvonnan asiat ovat henkilöstön määrän lisääminen, henkilöstön palautumisen varmistaminen ja ulkomaan palveluksen kehittäminen.

Viita muistuttaa liiton tavoitteiden olevan jo mukana valtioneuvoston hallitusohjelmassa.

- Seuraavan askeleen täytyy olla ne konkreettiset toimet, kuinka hallitusohjelma toteutetaan näiden kysymysten osalta.

Kipinöitä ilmassa?

Keskusjärjestötasolla sotilasjärjestöjen yhteistyö sujuu kitkatta. Yhteistyötä tehdään ajoittain myös paikallistasolla. Aina yhteiselo ei ole kuitenkaan yhtä auvoista, vaan asioista saatetaan keskustella isoilla kirjaimilla järjestön edustajien välillä.

- Käsitykseni mukaan isossa kuvassa yhteistyö myös paikallis- ja aluetasolla sujuu hyvin. On aivan luonnollista, että joskus asioiden etupiirien tai edunvalvojien henkilökohtaisen kemioiden vuoksi voi hetkellisiä säröjä yhteistyössä muodostua, Lukka-



Päällystöliiton puheenjohtaja

Jyrki Lukkarinen, 55

Kotipaikka: Lappeenranta

Kokemus edunvalvontatehtävistä:

Vuodesta 1999 alkaen, joista seitsemän vuotta puheenjohtajana

rinen kertoo näkemyksistään.

Viita kehottaa nostamaan kissan pöydälle, mikäli asioista ei päästä yhteisymmärrykseen.

- Puhumalla paras. Myös alue- ja paikallistasoilla tarvitaan jatkuvaa keskustelua. Järjestöjen välinen tilannekuva syntyy yhteisen valmistelun kautta. Välillä on näkemyseroja, mutta se kuuluu edunvalvontatyöhön.

Aliupseeriliiton tilannekuvan mukaan järjestöjen välinen yhteistyö paikallistasolla vaihtelee joukoittain.

- Vaihtelee kovasti. Useimmissa paikoissa yhteistyö on aktiivista ja sujuvaa, ja joissain paikoissa ei varmaan ole osattu löytää tapaa yhteistyön tekemiseen.

Tiitinen heittääkin pallon mietittäväksi.

- Tässä voisi olla jonkinlainen kehittyneen paikka.

Terveiset kentälle

Aliupseeriliitossa arvostetaan päällystöliittolaisten osaamista. Puheenjohtaja Tiitinen muistuttaa tuon osaamisen siirtämisestä eteenpäin.

- Teette erinomaista työtä, jatkakaa samaan malliin. Muistakaa siirtää teillä oleva hiljainen tieto eteenpäin seuraajillenne.

Myös Viita kiittää tehdystä yhteistyöstä.

- Olemme saaneet yhteistyöllä aikaiseksi hyvää vaikuttamista ja tuloksia myös neuvottelupöydässä. Jatketaan samaan aktiiviseen malliin.

Lukkarinen puolestaan kannustaa ajatusten vaihtoon ja yhteistyöhön muiden henkilöstöryhmien sekä heidän edustajiensa kanssa.

- Yhteistyössä on voimaa, ja me kaikki pelaamme samaan maaliin, itsenäisen Suomen uskottavan puolustuksen eteen. Toivotan kaikille jäsenillemme voimia alkaneen syksyn koitoksiin.



Upseeriliiton puheenjohtaja

Ville Viita, 50

Kotipaikka: Turku

Kokemus edunvalvontatehtävistä:

Vuodesta 1997 alkaen, joista seitsemän vuotta puheenjohtajana

Alueelliset päivät tarjosivat ajankohtaista asiaa ja tulevan pohdintaa

Teksti ja kuva: Juha Susi

Päälystöliiton syksyiset tapahtumat käynnisti luottamusmiehille ja yhteistoimintaedustajille suunnatut alueelliset päivät. Tällä kertaa tilaisuudessa ei kuultu vierailijoiden puheenvuoroja, vaan ohjelman ensimmäinen päivä täyttyi pääluottamusmiesten ja puheenjohtajan ajankohtaiskatsauksista. Iso osa ohjelmasta oli varattu myös tulevien vuosien edunvalvontaorganisaation rakenteeseen liittyvään ryhmäkeskusteluun.

Päälouottamusmies **Marko Jalkasen** osuus keskittyi kahteen eri osioon, luottamusmiesraporttiin ja tulevaan neuvottelukierrokseen.

- Luottamusmiesraporteilla on liitossa pitkä historia. Toimistolta löytyy raportteja aina 90-luvulta asti. Olemme voineet hyödyntää niiden antamaa tietoa organisaation rakenteeseen, mihin aiheisiin meidän tulee tarjota koulutusta ja ennen kaikkea mitä meidän luottamusmiehemme tekevät, Jalkanen alusti.

Uusimpien raporttien tietojen mukaan luottamusmiespalveluiden tarjoaminen jäsenille on laskenut viimeisten vuosien aikana. Tätä tukee myös luottamusmiesten suurin haaste - ajan käyttö.

- Henkilöstön vähyys ja paljon töitä hajastuvat varmasti myös edunvalvontaan, aika ei aina riitä.

Eniten paikalliset luottamusmiehet käyttävät aikaansa palkkausjärjestelmän soveltamiseen ja arviointityöhön, käytännössä jäsenistön opastamiseen, miten ja milloin kuvausta tulee päivittää.

- Olemme jopa törmänneet siihen, ettei yksittäinen jäsen ennätä päivittä kuvaustaan. Parasta edunvalvontaa on pitää oma tehtävänkuvauksensa ajan tasalla. Sitä ei voita mitkään neuvottelutulokset, Jalkanen muistutti.

Luottamusmiehet toivovatkin eniten koulutusta juuri palkkausjärjestelmään liittyen.

- Ylipäättään voidaan katsoa luottamusmiestemme osaamisen olevan korkealla tasolla. Ääni kuuluu, vaikka väki vähenee.

Haastavat neuvottelut tulossa

Ison osan ajasta Jalkanen käytti tulevaan neuvottelukierrokseen liittyvistä aiheista. Näistä asioista ei tiedoteta julkisesti ennakoon Päälystölehdessä.

- Julkisen sektorin virastoeräneuvottelut ovat tällä kierroksella erityisen haastavia. Pääsopijajärjestöissä ei olla neuvotteluiden välillä suinkaan toimettonia. Allekirjoittamispöytäkirjoihin on sisällytetty eri työryhmiä, jotka työskentelevät neuvottelukierrosten välisenä aikana.

- Olemme kuulleet millaisia tavoitteita valtiotyönantajalla on esimerkiksi virkamatkustamisen suhteen..

Raja etenee kustannusneutraalisti

Päälouottamusmies **Jukka Mäkinen** kertasi alkuvuoden virkaehtosopimusneuvottelun eri vaiheita. Sopimuksen pääkohdat Mäkinen avaa tarkemmin omalla palstallaan tässä lehdessä.

- Tämä toukokuussa saavutettu kustannusneutraali neuvottelutulos kantoi lopulta sopimukseksi asti. Sopimus astui voimaan syyskuun alusta.

Vesa Tennilä (vas.), Elina Leskinen ja Vesa Sarja ovat yhtä mieltä edunvalvonnan turvaamisesta aina viimeisille opistoupseereille asti. Organisaatiota tulee päivittää jäsenmäärän mukaan unohtamatta lähitukea.



Työnantaja laati erillisen muistion sopimuksiin tehdyistä muutoksista.

- Uutena seikkana on tämä muistio, joka on myös henkilöstön luettavissa Kompasissa. Itse pidän tätä erinomaisena ratkaisuna ja läpinäkyvyyttä parantavana.

Jatkuvan neuvottelun periaatteiden mukaisesti kehittämissyöryhmä on kokoontunut kesän aikana.

- Näissä olemme käsitelleet esimerkiksi virkamiehen sairastumista vuosiloman aikana.

Monta rautaa tulessa

Puheenjohtaja **Lukkarisen** katsaus keskittyi avaamaan käynnissä olevia tapahtumia. Monet näistä vaativat pitkän ajan edunvalvontaa. Yksi näistä on sotilaiden työaikalaki-hanke.

- Hanke etenee omia polkujaan. Onneksi hallitusohjelman kirjaus, jossa hallitus varmistaa Puolustusvoimien henkilöstön riittävyden ja jaksamisen muuttuneessa työympäristössä, tukee tätä tavoitetta.

Parhailaan on valmistelussa valtioneuvoston puolustusselonteko. Asiakirjalla on vaikutukset luonnollisesti myös henkilöstöön.

- Tässä teemme yhteistyötä muiden sotilasjärjestöjen kanssa.

Katsauksessaan Lukkarinen nosti esiin myös talousasiat.

- Valtion budjettiin on kirjattu henkilöstön määrän nostaminen. Puolustushallinnon budjetti on ensi vuonna nykyistä suurempi ja sisältää muihin virastoihin nähden maltillisia säästövelvoitteita.

Puheenjohtaja kertasi myös Naton komentorakenteen neuvotteluita sekä avasi, miten joukkorakenteen tehtävien palvelusuhteen ehtoista neuvotellaan.

- Kansainvälisyys näkyy liitossa myös aktiivisena osallistumisena yhteispohjoismaiseen NOA-toimintaan. Norjalaisten ja tanskalaisten kokemukset Natosta ovat meille tärkeitä.

Edunvalvonta halutaan säilyttää kattavana

Tämänkertaiset ryhmätyöt keskittyivät pohtimaan, millainen edunvalvontaorganisaatio liitolla tulisi olla tulevina vuosina. Keskustelujen tuloksina saatiin kartoitettua eri vaihtoehtoja edelleen jalostettavaksi. Yhteisenä nimittäjänä niissä oli jatkuvuus.

- Edunvalvonta tulee säilyttää siihen asti, kunnes viimeisetkin opistoupseerit jäävät eläkkeelle. Tulevaisuuden tekijöitä löytyy varmasti, Turun päälystöyhdistyksen luottamusmies **Vesa Tennilä** tiivistä näkemyksensä.

Samoilla linjoilla on Wanajan päälystöyhdistyksen luottamusmies **Vesa Sarja**.

- Viimeisinä vuosina joudutaan varmasti paikallistasolla osin luopumaan paikoista ja yhdistämään alueita. Kaikilla tasoilla viestikapulaa joudutaan siirtämään sellaisille, jotka ikänsä puolesta ovat viimeisten joukossa sammuttelemassa valoja.

Mistä löytyy tekijät?

Nykypäivän kiire, johon lähitulevaisuus ei varmaankaan tuo helpotusta, heijastuu myös edunvalvontatehtäviin. Tämä näkyy kiinnostuksessa yhteisten asioiden hoitoon.

- Tänä päivänä on vaikea saada ketään vapaaehtoisesti mihinkään talkoo- tai edunvalvontatehtävään, mutta uskon, että kun asia oikein markkinoidaan, niin tekijöitä löytyy. Nuorempien peruskurssien henkilöstöä on saatava rekrytoitua mukaan, **Elina Leskinen** Kuopion päälystöyhdistyksestä näki tilanteen.

Liiton koulustilaisuuksissa on kehoitettu yhdistyksiä laatimaan seuraajasuunnitelua myös edunvalvontatehtävien osalta. Kartoitukset ovat eri tasoisia.

- Kartoitettu on lähinnä haarukoimalla sopivaa, mutta seuraajasuunnitelmassa on toistaiseksi pelkkä otsikko. Olisi paikallaan kokeilla vielä laajaa kyselyä, tosin tuleva organisaatiokin vaikuttaa. Olisi nolo tilanne, jos löydetään uusi innostunut henkilö, jolle ei sitten olisikaan tarjota edunvalvontatehtävää, Sarja kertoi Wanajan tilanteesta.

Vastaava tilanne on Turussa.

- Olemme kartoittaneet tilannetta, mutta varsinaista suunnitelmaa ei ole tehty. Olen itse viimeisiä palveluksessa olevia, joten tulen näkemään, mitä tulevaisuus tuo tullessaan.

Kuopiossa työtä ei ole vielä aloitettu.

- Valitettavasti tätä meillä ei ole vielä tehty, Leskinen harmitteli.

Väki vähenee, tehtäväkentät laajenevat

Leskinen pohti, millaiseksi edunvalvojen tehtäväkenttä tulee muuttumaan lähivuosina. Muuttuva toimintaympäristö tulee haastamaan edunvalvonnan myös tulevaisuudessa. Pelkkä neuvottelutoiminta ja sopimusvalvonta eivät riitä, vaan edustajien on valvottava laajasti jäsenten etuja erilaisissa haasteissa kuten henkilöstön yleisessä jaksamisessa.

- Uskoisin, että työt lisääntyvät erityisesti kansainvälisten sekä Naton toimintaympäristön harjoituksien kuin myös organisaatioiden työtehtävien tuomien pulmien osalta seuraavien vuosien aikana.

Tehtäväkentät tulevat laajenemaan myös alueellisesti.

- Nykytilassa meitä opistoupseereita on vielä eri tehtävissä monipuolisesti edustet-

tuna, mutta tulevaisuuden eläköitymiset tulevat vähentämään joukkoamme. Paikallistasolla on aloitettava jossain kohtaa keskustelut mahdollisista yhdistysten fuusioitumisista tai sitten huonoimmassa tapauksessa niiden alasajoista, Tennilä pohti.

Sarja haluaa säilyttää paikalliset toimijat mahdollisimman pitkään. Paikallistasolla tulisi säilyä henkilö, joka on perillä oman hallintoyksikkönsä asioista, valvoo ja opastaa ja on helposti lähestyttävissä.

- Hänelle myös varahenkilö. Paikallistason henkilö tarvitsee tuen aluetasolta, joka voisi olla ryhmä, eikä välttämättä puolustushaarasidonnainen. Siellä olisi haastavissa tilanteissa marinoituja kokeneita osajia, joilta saisi vahvistusta ja apua, kun paikallistasolla alkaa tietotaito loppumaan.

Koulutus turvaa tulevaisuuden

Haastateltavat eivät halua luopua mistään toiminnosta suoralta kädeltä. Tosi-asiosta ei haluta kuitenkaan kiistää.

- Mielestäni mistään ei voida täysin luopua, mutta supistamaan joudutaan varmasti. Paikallisesta edunvalvonnasta voisi tietyissä paikoissa tinkiä, mikäli edustettavien määrä putoaa huomattavan alas. Tällöin toimialueita yhdisteltäisiin, Sarja pohti.

Leskinen korosti ay-koulustilaisuuksien merkitystä osaamisen tuottajana.

- Näistä ei saa luopua. Osaava edunvalvonta on jäsenistölle tärkeää.

Kaikkiaan ryhmätyöt koettiin antoisana, ja ne antoivat hallinnolle suuntaviivoja tuleviin valmistelutoihin.

- Esiin tuodut ideat antoivat varmasti hyvät pohjat Päälystöliiton tulevaisuustyöhön, jonka yksi teemoista on varmasti edunvalvontaorganisaation muokkaaminen, Tennilä arvioi.

- Minulle jäi kuva, että murroksessa ollaan. Edunvalvonnan turvaaminen on tärkeää, ja muutoksia joudutaan tekemään jäsenmäärän vähetessä. Sopeuttavat toimet ovat ajankohtaisia tulevina vuosina, Leskinen näki tilanteen.



Erikoiskuljetukset reserviläisten toteuttamana

Teksti: Michael Kajander Kuva: Tero Paukeri

Kansainvälistyvä toimintakenttä näkyy entistä paremmin myös reserviläisille järjestetyissä kertausharjoituksissa. Tästä on hyvänä esimerkkinä LOGEX1-harjoituskokonaisuus (Logistics Exercise), jossa 3. Logistiikkarykmentti on tukenut Hanki24-, Northern Griffin 24 - ja Nordic Response 24 -harjoituksia.

Kapteeni **Tero Paukeri** on toiminut mielenkiintoisissa tehtävissä reserviläisten kanssa kevästä kesään saakka työskennellessään osastoupseerina 3. Logistiikkarykmentin esikunnassa Tikkakoskella. Valmistelut harjoitukseen aloitettiin jo vuoden 2023 loppuysyksestä.

- Toimin harjoituksen valmisteluvaiheessa kuljetusalan valmistelijana. Tähän liittyi normaalin harjoitussuunnittelun lisäksi myös kertausharjoitusten ajoneuvojen suunnittelu ja tukipyntöjen valmistelu, kertoo Tero.

- Harjoituksen aikana toimin erikoiskuljetusryhmän kouluttajana. Erikoiskuljetusryhmä oli osa reserviläisistä kootun logistiikkayhtiön kuljetusjoukkuetta. Reserviläiset toimivat harjoituksessa kolmessa rotaatiossa. Kaikki kolmen rotaation erikoiskuljetusryhmät osallistuivat valmistavaan harjoitukseen viikolla viisi, jolloin heille uudistettiin ajo-oikeudet ja koulutettiin raskaat lavetit ja Leopardien kuormaaminen sekä siviilitoimijan toimesta erikoiskuljetusten liikenteenohjaajaoikeus, jatkaa Tero.

Reserviläisillä paljon vastuuta

Ensimmäinen harjoitus alkoi viikolla yhdeksän, jolloin joukot perustettiin Oulussa. Perustamisen jälkeen joukko siirtyi Kajaaniin, josta ajoneuvokalusto täydentyi raskailla laveteilla sekä varoitusautoilla. Erikoiskuljetusryhmän ensimmäisenä teh-

tävänä oli siirtää Leopard2A4-panssari-vaunuja Kajaanista Sodankylään. Ryhmä toteutti siirron itsenäisesti laatimansa erikoiskuljetussuunnitelman mukaisesti. Loppuharjoituksen aikana ryhmä toteutti neljä isoa erikoiskuljetusta. Näistä Terolle jäi hyviä muistoja, koska ne onnistuivat hyvin. Yhtenä esimerkkinä toimimisesta kansainvälisessä ympäristössä olo neljän norjalaisen lavetin muodostaman erikoiskuljetusosaston johtaminen Sodankylästä Enontekiön Hettaan.

On hyvä tietää, että näiden Leopard-panssari-vaunujen siirrot toteutettiin hankalissa olosuhteissa. Matka Sodankylästä Enontekiön Hettaan on osittain kapeaa tiestöä, ja talvinen keli muodostaa oman hankaluutensa raskaalla kalustolla liikuttaessa. Talvella Pohjois-Suomessa päivän pituus on valoisuuden osalta todella lyhyt. Erikoiskuljetusryhmän toiminta-alue oli laaja. Alue alkoi



Norjan rajalta Enontekiön pohjoispuolelta, päättyen Kajaanin tasalle.

Kouluttajan näkemyksiä

Tero kertoo harjoituksen alkaneen helmikuun lopulla ja päättyneen maaliskuun puolivälissä, joten kokonaisuudessaan harjoitusvuorokausia oli yli kaksikymmentä.

- Harjoituksen puoliväliin ajoittui sukuun liittyvä harvinainen juhla, jonka vuoksi olin kolme vuorokautta poissa harjoituksesta.

Harjoitus oli hyvin intensiivinen joukolle suunnitelluista runsaista tehtävistä sekä pohjoisen harjoitusalueen pitkistä etäisyyksistä johtuen. Erikoiskuljetusryhmien sekä kouluttajien päivittäinen työskentelyaika oli lähes jokaisena päivänä 15–18 tuntia, mikä vuoksi harjoituksessa ulkoilu ja liikunta jäi hyvin vähäiseksi.

- Normaalisti harjoituksiin pyrin päivittäin varaamaan aikaa myös juoksu-, hiihto-

pyöräily- tai rullaluistelulenkille, Tero toteaa.

Päivittäin rytmitys tässä harjoituksessa oli hyvin pitkälti samanlainen. Iltaisin ryhmänjohtajat suunnittelivat seuraavan päivän erikoiskuljetusten reittisuunnittelun. Samalla kuljettajat kuormasivat lavetit sekä tekivät muita seuraavan päivän kuljetusten valmisteluita. Kouluttajat olivat jakaantuneet, jotta tuki oli tarvittaessa lähellä.

- Vuorokautisen lepoajan ja aamupalan jälkeen ryhmä lähti suorittamaan kuljetuksia, joiden kesto esimerkiksi välillä Sodankylä-Hetta-Sodankylä oli noin 10–12 tuntia, josta ajoaikaa 8–10 tuntia.

Tämän harjoituksen erityispiirteenä oli se, että reserviläiset toimivat läheisesti kansainvälisten joukkojen kanssa. Erikoisimpana asiana oli se, että EKL-luvalliset reserviläiset johtivat norjalaisten erikoiskuljetuksia.

Sotilaiden vaimot toimivat arjen operaattoreina

Perheissä, joissa puoliso tai perheen kumpikin aikuinen työskentelee puolustusvoimissa, on tuttua arjen haasteet sotaharjoitusten yhteydessä. Arjen turvaverkko isovanhempineen voi olla hyvinkin kaukana.

- Aiemmin lasten ollessa pieniä kotijoukot kokivat sotaharjoitukset kuormittavina. Erityisesti lasten sairastellessa he olivat tiukoilla. Nykyisin kun lapset ovat jo vanhempia, niin kotijoukot pärjäävät hyvin. Kylä sotilaiden vaimoista kasvaa erinomaisia arjen pyörittämisen operaattoreita. Heille tulisi jokaiselle myöntää Vuoden äiti -tunnustus, miettii Tero.

Toukokuussa harjoiteltiin jälleen

Kun kesä alkoi jo lähestymään, 3. Logistiikkarykmentti johti kuljetusjoukkueen kertausharjoituksen Kainuun ja Pohjois-Suomen alueella toukokuun lopusta kesäkuun alkuun. Harjoitukseen oli käsketty kaksi erikoiskuljetusryhmää ja kuljetusryhmä. Tämä joukko toteutti Northern Forest 24 -harjoitukseen liittyviä kuljetussuorituksia. Erikoiskuljetusryhmän reserviläisille koulutettiin jälleen erikoiskuljetusten liikenteenohjaajaoikeus (EKL).

Harjoituksen valmistelut käynnistyivät jo loka-marraskuussa 2023, kun Kainuun prikaati oli palvelutarvekartoituksessa esittänyt panssarivaunujoukkueen panssarivaunujen siirtotarpeen 3. Logistiikkarykmentille. Tammikuussa ilmeni lisäksi yhden kertausharjoitettavan jääkärikomppanian ajoneuvojen siirtotarve Kajaanista ja Tervolasta. Myös ranskalaisilla lainassa olleet

tela-ajoneuvot tulisi siirtää Tervolasta Kainuuseen.

Joukkueelle oli ennalta suunniteltu useita tehtäviä. Keskeisimpinä tehtävinä oli siirtää jääkärikomppanian ajoneuvot Kajaanista ja Tervolasta Rovajärvelle sekä panssarivaunujoukkueen Leopard 2A4-vaunut Kajaanista Rovajärvelle. Harjoituksen päättämisympäristössä kalusto siirrettiin vielä takaisin lähtöpisteisiin.

Lisäksi joukkue siirsi tela-ajoneuvoja ja niiden perävaunuja Tervolasta Kainuuseen.

Mitä opittiin näistä harjoituksista?

Isot harjoitukset vaativat paljon valmistelu-aikaa. Kun toimitaan useamman eri kansallisuuksia edustavan toimijan kanssa, pitää varautua moneen muutokseen. Aikataulut saattavat elää ja muutoksia tulee matkan varrella. Parhaimmillaan se antaa mahdollisuuden saada hyviä kokemuksia kansainvälisessä ympäristössä. Kaikkihan me olemme oppimassa uutta.

On pitkälti itsestä kiinni se, ottaako tämän kaiken uuden asian uhkana vai mahdollisuutena. Kevään harjoitukset kuljetusten osalta ovat antaneet reserviläisille paljon vastuuta ja uusia asioita on opittu. Myös henkilökunta on oppinut paljon uutta. Eri kansallisuuksien kanssa toimiminen on meille monille vielä uutta, mutta muutaman vuoden kuluttua tähän ei kiinnitetä enää isompaa huomiota. On normaalia toimia yhdessä muiden kanssa, ei toimita yksin.

Lopuksi Tero haluaa välittää kiitokset seuraaville tahoille ja henkilöille:

Kiitos mahtavalla asenteella harjoitukseen osallistuneet reserviläiset ja kouluttajat.

Kainuun prikaatille iso kiitos kertausharjoitusten perustamisen ja purkamisen järjestelyistä ja kaikesta muusta tuesta kuten ajoneuvoista, henkilöstöstä ja majoituksesta.

Misin ja Tervolan varastoille kiitokset majoituksesta ja ajoneuvoista.

Traficomille kiitos sujuvasta yhteistyöstä EKL-lupien nopeutetussa käsittelyssä.

Pirkanmaan ELY-keskus ja tietyörajoittajat, kiitos teille joustavuudesta tietyörajoitteiden siirroissa liikkuessamme leveillä, painavilla ja kankeilla ajoneuvoilla.

PVRIPO- poikkeamatilanteet haltuun entistä paremmin

Teksti ja kuvat: Ilkka Siiri



Edellisessä Päälystöllehden numerossa (2/2024) **Matti Vihurila** otti kantaa työ- ja palvelusturvallisuudesta ja erityisesti siihen liittyvästä vastuusta kaikilla tasoilla. Kun Puolustusvoimissa on tapahtunut kuolemaan johtanut onnettomuus, on omaisten suuren surun lisäksi erityisesti tarpeen miettiä, mikä meni pieleen. Aika on saattanut pyyhkiä muistoista pois seuraavia kuolemaan johtaneita onnettomuuksia: 1991 Taipalsaaren BTR-onnettomuus (seitsemän kuollutta), 1992 Migin maahansyöksy (yksi kuollut), 2001 kranaattikonekiväärin ammuksen räjähdys (yksi kuollut), 2005 Rovajärven kaksoislataus (yksi kuollut), ja näitä valitettavia tapauksia löytyy joka vuosikymmeneltä.

2000-luvun lopulla Puolustusvoimat aloitti henkilöturvallisuushankkeen, jonka seurauksena 2013 perustettiin oma työ- ja palvelusturvallisuuden (TPT) toimiala. Varsinaisesti vastuut ja henkilöt määrättiin samana vuonna näihin tehtäviin, ja ehkä näkyvimpänä osoituksena oli joukko-osastoihin/vast. ilmestyneet työ- ja palvelusturvallisuuspäälliköt. Heille annettiin tehtäväksi toimia työ- ja palvelusturvallisuuden äänitorvena ja lanseerata uutta ajatusmallia (esim. tapaturmien nolla-ajattelua) läpi eri henkilöstöryhmien. Kaikki Puolustusvoimissa työskenteleväthän eivät ole varsinaisesti meillä töissä, vaan suuri osa toimii palvelusuhdestatuksella (varusmiehet, reserviläiset, kadetit jne.), jolloin työturvallisuuslaki ei sellaisenaan valvo heidän työsuojelluista toimintaansa. Tällöin palvelusturvallisuuden tehtävänä on huolehtia lain hengen noudattamisesta.

Viimeisimpänä kehityskohteenä on 2022 käyttöön otettu PVRIPO (Puolustusvoimien riskien- ja poikkeamien hallintajärjestelmä), joka löytyy jokaisen tietokoneelta Torni-portaalin aloitussivulta. PVRIPO:n tarkoituksena on edelleen helpottaa turvallisuushavaintojen tekemistä, niiden seuranta ja tilastointia.

PVRIPOn historia

Vuodesta 2013 alkanutta TPT:n ilmoitusjärjestelmää voidaan hyvällä syyllä sanoa melkoiseksi "pihtisynnytykseksi". Aiempi ajatusmalli oli liittää läheltä piti -ilmoitusjärjestelmä osaksi PVSAP-järjestelmää, mutta hanke keskeytettiin erilaisten haasteiden

vuoksi vuonna 2018, ja sen jälkeen lähdettiin taas puhtaalta pöydältä. Lippusia, sähköposteja ja puhelinsoittoja singahteli ristiin rastiin joukko-osaston turvallisuus toimijoiden kesken ja vuonna 2022 lanseerattiin PVRIPO-järjestelmä. Käskyllä (AS13076) kesäkuussa -22 määrättiin järjestelmä käyttöön otettavaksi ja henkilöstön koulutukset aloitettiin. Järjestelmä ei varmaan vielä ole valmis, vaan uusia ominaisuuksia kehitetään yhteistyössä sovelluksen toteuttajan kanssa.

Aiemman paperisen/vast. vaarakortin aikana (2013–2023) tehtyjä ilmoituksia Puolustusvoimat vastaanotti yhteensä noin 11 000 kpl. Viimeisimmän PVRIPO-tilastovuoden (2023) aikana ilmoituksia oli kirjattu jo 1 300. Tällöin käytössä olivat siis molemmat järjestelyt ja voidaan puhua rinnakkaiskäytöstä, jolloin kummastakaan ei saada vielä tarkkaa lukua. Varmuudella voidaan kuitenkin sanoa, että PVRIPO on jo ensimmäisenä tilastovuonnaan ylittänyt odotukset ilmoitusten osalta edeltäjänsä verrattuna. Tavoitetilassa 2030-luvulla odotetaan ilmoituksia tulevan 30 000:n vuosivahtia.

Mikään uusi järjestelmä ei varmasti tuota toivottua tulosta, mikäli henkilöstölle ei tuotetta saada "myytyä" jollain työtä helpottavalla ominaisuudella. Jos tarkastelen PVRIPO:n poikkeaman havainnoinnin työtä helpottavaa ominaisuutta, tulee mieleeni, että enää ei esimiehelle voi tulla tilannetta, että hän ei olisi tietoinen omassa joukossaan tapahtuneista tapaturmista ja onnettomuuksista (sekä tietenkin muista turvallisuushavainnoista).

PVRIPO:n kaksi puolta

Kaksi lyhennettä (RI ja PO) kertovat, mitä kummallakin järjestelmällä on tarkoitus hallita. RI-puolella käsitellään riskienhallinnan osuutta, ja poikkeamat (vaarahavainto, läheltä piti- tilanne tai tapaturmat/onnettomuudet) taas löytyvät PO-osiesta.

Mikäli koko henkilöstöä ei ole ehditty vielä kouluttamaan kyseisen järjestelmän saloihin, ei kynnystä omatoimiseen "näppäilyharjoitteluun" kannata pitää kovin korkeana. Torni-portaalin työkaluosioista löytyy valikkoa muokkaamalla PVRIPO- "koulutus ja testi", joka antaa mahdollisuuden keksiä omia pikku tapaturmia ja lähettää niitä itselleen. Tällöin ei tarvitse potea pelkoa, että kovasta kannasta löytyy oma kuvitteellinen banaaninkuoreen liukastuminen. Koulutus- ja testiosioista löytyvät myös ohjeet järjestelmän käyttöön ja toimintatapa on molemmissa aivan yhtenevä. Harjoituskannan tapahtumat vaan jäävät testikantaan, eivätkä siis ole yhteydessä oikeisiin ilmoituksiin.

PVRIPO:n käyttöönotto on tapahtunut

joukko-osastoissa erilaisilla aikatauluilla ja uskon, että jokaisessa joukko-osastossa on se jo jollain tavalla otettu käyttöön. Jotkut TPT-päälliköt ovat ehtineet kouluttaa henkilöstöään pitämällä koulutustilaisuuksia, kun taas toisissa on henkilöstö ohjattu "tiedon lähteelle" ja kouluttautuminen tapahtuu omatoimisesti sivustolta löytyvän ohjeistuksen mukaisesti.

Poikkeamien ilmoittaminen on pyritty tekemään niin helpoksi kuin se vaan sähköisessä järjestelmässä on mahdollista. Ajatuksena on, että jokainen Puolustusvoimissa työskentelevä tai palveleva pystyy hyödyntämään sähköistä järjestelmää joko kännykällään tai tietokoneella. Ilmoituksen jättämisen jälkeen TPT-toimijat taikka esimiehet saavat ilmoituksen omaan sähköpostiinsa, ja heidän tulee asiaan reagoida, jotta ilmoitus lähtee eteenpäin ja saadaan juurisyiden osalta päätökseen.

Riskienhallinnassa pyritään löytämään merkittävimmät riskitekijät

Työnantajalla on lakiin perustuva velvollisuus arvioida jatkuvasti työympäristön tilaa. Usein tämän tehtävän täytyminen on vaikea todeta, mikäli perustehtävästä ei ole huolehdittu - riskejä ei ole arvioitu ja arviointeja ei ole dokumentoitu. Riskien arviointia on toteutettu Puolustusvoimissa usean vuoden ajan ja vakavuus x todennäköisyys lienee kaikille riskien arvioijille tuttu laskukaava. Riskien arviointia ei ole tarkoitus kaataa kenenkään yksittäisen henkilön tehtäväksi, vaan se tulee aina tehdä useamman henkilön ryhmällä. Tällöin tulee huomioiduksi erilaisia näkökulmia ja parannusehdotuksia.

Riskien arvioinnissa on veloitettu kiinnittämään erityistä huomiota kahteen tekijään: psykososiaaliseen kuormitukseen (työn kuormittavuus, johtaminen, työaika jne.) sekä ikääntymisen vaikutukseen työn

tekemisessä. Varsinkin ensimmäinen näistä vaikuttaa olevan kovinkin suuri riskitekijä, kun riskejä työympäristössä arvioidaan. Yleisimmät tapaturmat kylläkin johtuvat Puolustusvoimissa liukastumisesta/kaatumisesta, ja tämä riski on varmasti tiedossa kaikilla Suomen pitkän talvikauden asukkailla. Talvella tätä pyritään omin toimenpitein vähentämään, mutta niiden totaalinen poistaminen on vaikeaa.

Uuden järjestelyn merkittävimpiä riskejä (TOP 3-5 riskit) on hyvä käsitellä, vaikka johtoryhmätasolla, jolloin päätöksenteko voidaan suoraan määrätä sotilaskäskyllä joukoille/vast. Riskienhallinnan osuus monessa joukossa hakee vielä lopullista malliaan, mutta kun lähtökohtana pitää, että dokumentoidusti riskejä arvioidaan, tiedostetaan riskit, tehdään parantavia toimenpiteitä ja valvotaan toimintaa, on ainakin vähimmäisvaatimukset täyttävä lain osio suoritettu. Jatkossa riskit löytyvät PVRIPO-järjestelmästä ja ovat kaikkien saatavilla.

Esimiehen pitää reagoida ilmoituksiin

Kun poikkeamailmoitus on järjestelmään syötetty, lähtee siitä eri mahdollisuuksien mukaan esimiehelle sähköposti, johon hänen tulee reagoida. Muuten ilmoitus jää roikkumaan järjestelmään keskeneräisenä ja esim. TPT-päällikön on helppo puuttua asiaan ja muistuttaa esimiestä ilmoituksen loppuun saattamisesta.

PVRIPO-järjestelmä on ollut vasta varsin vähän aikaa käytössä ja koulutukselle sekä perehtymiselle on annettava ajallinen resurssi työyhteisössä. Uskon, että TPT-päälliköille osoitettu koulutuspyyntö oman joukon lähi-/etäkoulutukseen on varmasti toteutettavissa ja tulee helpottamaan kaikkien toimijoiden ajankäyttöä.

TYÖTURVALLISUUSRISKIEN ARVIOINTI
Joukko-osasto / työyksikkö: SYRJP

Kartoitus pvm:

5. HENKINEN KUORMITTUMINEN	Vaarallista esiintyy (kyllä/ei)	Riskinviesti ennen tilannetta			Määri riskit on alle 5. riskin
		TOONAK	VAKAV.	RISKI	
Työn sisältö					
Liian kovat tavoitteet	kyllä	4	2	8	Esimiestyö, riittävä määrä
Epäselvät tehtäväraajat, tehtäväkuvat	kyllä	3	2	6	Esimiesten tehtävien selkeys
Liian helpot työtehtävät, yksipuolinen työ	kyllä	2	1	2	Riittävä lepo, esimiesten toimiva ajankäyttö (TOKY), jatkuvaa esimiesten moraalinen vapautuminen esimiestyöstä
Jatkuvaa vaippaana olo	kyllä	4	3	12	Eiätyö, VTC- neuvotteluhäiriö
Kire tai kova työtahti	kyllä	4	2	8	Esimiehen tulee määrätä (-)resurssien määrän
Työkeskeytykset	kyllä	4	2	8	Kielikoukutus, ruostuminen, koulutuspuutteet, työturvallisuusjärjestelmän käyttöön
Ei voi vaikuttaa työhön, työn määrään, työtahtiin; Epäitsenäinen työ	kyllä	3	3	9	Eri henkilöstöryhmien toiminnastaan sivullisuus tehtävien vaihto
Kielivaikeudet	kyllä	4	2	8	
Työtä ei arvosteta	kyllä	3	1	3	
Etenemismahdollisuuksien puute	kyllä	3	2	6	

Kansallinen kriisinhallinnan veteraaniohjelma tunnustaa ja tunnistaa rauhanturvamisen haasteet

Teksti: Matti Vihurila Kuvat: Suomen Rauhanturvaajaliitto



Puolustusministeriö (PLM) päätti kesäkuussa 2013 kansallisen kriisinhallinnan veteraaniohjelman laatimisesta. Sen tavoitteena oli tehosta kriisinhallintatehtävissä palvelevien ja palvelleiden tukitoimia, erityisesti psykososiaalista tukea. Ensimmäisessä ohjausasiakirjassa vastattiin tuen välttämättömiin kehittämistarpeisiin vuosina 2013–2014. Seuraavassa, vuosille 2015–2019 laaditussa ohjelmassa keskityttiin toimenpiteisiin. Vuosien 2020–2024 ohjelmassa arvioitiin aiemman ohjelman toteutumista ja kiinnitettiin tarkentavina haasteina huomiota mm. korvausasioissa tapahtumailmoitusten taltiointiin sekä veteraanien lääkinällisen ja ammatillisen kuntoutuksen sekä sopeutumisoljennuksen parantamiseen. Viimeisimmässä, neljännessä ohjelmassa aiempien ohjelmien hyväksytyt ja toimeenpannut tehtävät jatkuvat edelleen.

- Vuosien varrella tuen painopisteenä

ovat olleet mm. sosiaalikuraattorin nimeäminen Libanonin UNIFIL-operaatioon, kriisinhallinnan tuen erityisasiantuntijan tehtävän perustaminen Puolustusvoimiin, kotiutuneiden alueellisen tuen vahvistaminen Rauhanturvaajaliiton toimenpitein, palveluksen jälkeisen tuen, lähinnä palautekeskustelutilaisuuksien ja soveltavan tutkimuksen kehittäminen ja jo tuolloin "Veterans Center" -konsepti, kertoo Suomen Rauhanturvaajaliiton vertaistukikoordinaattori **Timo Ryhänen**.

Veteraaniohjelman valmistelua johtaa puolustusministeriö, jonka lisäksi siihen osallistuvat ja toimivat lausunnonantajina sosiaali- ja terveysministeriö, ulkoministeriö, Valtiokonttori, HUS (Helsingin yliopistollinen sairaala), Suomen Rauhanturvaajaliitto ry., Vammautuneet Kriisinhallintaveteraanit ry., Maanpuolustuskoulutusyhdistys, Sotilaslääketieteen keskus, Upseeriliitto ry., Päälystöliitto ry. ja Aliupseeriliitto ry.

Mitä konkreettista ohjelman myötä on saatu aikaan?

- Konkreettisin lienee UNIFIL-operaatioon palkattu sosiaalikuraattori, samoin kuin operaatioista kotiutuneille järjestetty ohjattu keskustelutilaisuus palveluksen jälkeen sekä reitti jatkohoitoon tarvittaessa. Kaikille entisille "faittereille" on lähetetty Veteraanikortti, johon on yhdistetty erimuotoisia etuuksia. Yhteistyö järjestöjen ja virallisten toimijoiden kesken saa selkeän kehityksen, josta hyvä esimerkki on Rauhanturvaajaliiton vertaistukupuhelin. Sen kautta huomattava osa ammattiapua tarvitsevista veteraaneista ohjataan HUSin psykiatriselle konsultaatiopoliklinikalle diagnoosia varten ja sieltä edelleen Valtiokonttorin maksusitoumuksella terapiaan. Tällainen yhdistysten ja viranomaisten yhteistyö on erittäin tehokasta ja tarpeellista, jopa esimerkillistä. Toisaalta monia ohjelman hyviä tavoitteita hidastaa rahoituksen niukkuus, Timo Ryhänen tietää.

Seuraavan jakson veteraaniohjelmalle Ryhäsellä ja Suomen Rauhanturvaajaliitolla on selkeä tavoite: Kriisinhallintaveteraanikeskuksen perustaminen, siihen liittyvän lainsäädännön laatiminen ja rahoituksen varmistaminen.

Toiveita on kuultu, ja nykyhallituksen ohjelmaan sisältyvät niin Kriisinhallintaveteraanikeskus kuin siihen liittyvät hoidon tuet.

”Hallitus saattaa Suomen kriisinhallintaveteraanien tukitoimet vastaamaan muiden Pohjoismaiden järjestelyjä. Nykyisiä kriisinhallintaveteraanien tukijärjestelyjä vahvistetaan kokoamalla olemassa olevat palvelut yhden luokun periaatteella yhteen (ns. kansallinen kriisinhallintaveteraanikeskus). Lakia tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä muutetaan siten, että se mahdollistaa hoidon saannin myös traumaperäisissä stressihäiriöissä (PTSD, Post-traumatic stress disorder). Laista poistetaan kuuden kuukauden aikaraja, joka usein ajaa henkilöt hoidon ulkopuolelle. Veteraani- ja lottaperinnetyö järjestetään asiaa selvittäneen työryhmän raportin ehdotusten pohjalta”.

Vino pino kehittämiskohteita ja tavoitteita myös tulevaisuudessa

Nato-jäsenyyden nähdään tuovan lisää mahdollisuuksia saada tietoutta hyväksi todetuista käytänteistä. Kansallisen sotilaallisen kriisinhallinnan veteraaniohjelman toimenpiteisiin ja tavoitteisiin vuosille 2024–2027 ehdotetaan otsikkotasolla kahdeksaa eri kehittämiskohdetta ja niihin 20 eriytettyä alakohtaa.

- Kriisinhallintahenkilöstön rekrytointin kehittäminen (mm. terveydentilatietojen saatavuus).

- Yhteydenpidon ja neuvonnan kehittäminen (mm. tapahtumailmoitusten taltiointi).



- Kriisinhallintaveteraanistatuksen kehittäminen (mm. Kansallinen rauhanturvaajien päivä).

- Vertaistuen kehittäminen (mm. vammautuneiden kriisinhallintaveteraanien tapaamiset).

- Tuen ja kuntoutuksen kehittäminen (mm. lastenhoitopalveluiden ja muiden perhepalveluiden järjestäminen).

- Kriisinhallintaan liittyvän tapaturma- ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain kehittäminen (mm. myöhemmin kroonistuneiden henkilöiden hoidon jatkuvuus).

- Viestinnän kehittäminen (mm. kehite-

tään palveluksessa olevan henkilöstön perheiden suuntaan toteutettavaa viestintää ja tapahtumia).

- Tutkimuksen kehittäminen (mm. muissa Pohjoismaissa on meneillään tutkimus- ja kehittämistoimintaa liittyen tukipalvelujen kohdentamiseen niitä eniten tarvitseville veteraaneille. Seurataan muiden Pohjoismaiden sekä Naton kehittämistoiminnan tuloksia ja selvitetään niiden hyödyntämistä).

Kuten tiedetään, hyvin suunniteltu on puoliksi tehty. Tahdon lisäksi tarvitaan kuitenkin myös toimenpiteiden edellyttämää rahoitusta. Em. toimenpiteiden aikauttamiseksi ja tarvittavien resurssien varmistamiseksi puolustusministeriön johdolla järjestetään vuosittain 1–2 kansallisen sotilaallisen kriisinhallinnan veteraaniohjelman toteutumisen tarkastelutilaisuutta. Niissä seurataan kehittämiskohteiden ja tavoitteiden etenemisen vaihetta sekä laaditaan täydennyksiä yhteistyötahojen kanssa.

**Rauhanturvaajien ja läheisten
vertaistukipuhelin**

Soita 0800 176 981

Puhelu on maksuton

Soita luottamuksellisesti - voit puhua nimettömänä
Älä jää asioiden kanssa yksin - Voit soittaa 24/7

www.rauhanturvaajaliitto.fi/vertaistuki

Jyrki Juvonen siirtyy reserviin ja väistyy rajan edunvalvonnasta

Tomi Salmi ehdolla liiton hallitukseen

Teksti: Matti Vihurila Kuva: Rajavartiolaitos



Raja- ja merivartiokoululla palvelun kapteeni Jyrki Juvosen 15-vuotinen edunvalvontaura tulee päätökseen, kun hän vuodenvaihteessa siirtyy reserviin. Paikallisena luottamusmiehenä alkanut ura pitää sisällään mm. 10-vuotiskauden Päälystöliiton hallituksessa rajan varapuheenjohtajana.

- Tiedossa oli jo nykyistä hallitusta valittaessa, että en voi olla koko hallituskautta loppuun asti jäsenenä, koska eroamisikäni tulisi vastaa vuoden 2025 alkupuolella. Hallituksesta vaihtui jäseniä aika paljon, ja **Jyrki Lukkarinen** valittiin puheenjohtajaksi, joten kerralla olisi vaihtunut aika paljon toimijoita, mm. kaikki varapuheenjohtajat. Rajan piirissä tärkeän edunvalvontatehtävän vaihtoa ryhdyttiin suunnittelemaan ja vapaaehtoisia kartoittamaan vuonna 2023. Asiaa alustettiin, pohdittiin ja keskusteltiin laivalla eri koulutustilaisuuksien yhteydessä 2023–2024. Tomi Salmi ilmoittautui vapaaehtoiseksi jatkamaan työtä. Asian valmistelu päättyi yhteisellä päätöksellä Tomi ilmoittautumiseen, mutta sisäinen valinta varmistettiin vielä kesän 2024 aikana tehdyllä virallisella Rajan piirin yhdistyksille lähetetyllä kyselyllä ja hyväksynnällä.

Lopullisen valinnan hallituksen jäseneksi toimikaudeksi 1.1. – 31.12.2025 tekee Edustajakokous marraskuussa. Edustajakokoukselle on lähetetty sekä Juvosen eroilmoitus että Rajan Päälystöyhdistyksen esitys paikan täyttämistä. Mikäli kaikki menee suunnitellusti, Ruokolahdella puolisoineen asuva Juvonen pääsee vuodenvaihteen jälkeen enenevässä määrin mm. heittelemään karttua yhden harrastuksensa, kyykän parissa.

Edunvalvonnassa mukana uran alusta alkaen

Yliluutnantti Tomi Salmen 25-vuotiseen uraan Pohjois-Karjalan rajavartiostossa on sisällytynyt monenlaisia tehtäviä. Hän on palvellut rajavartijana, Rajajääkärikomppanian kouluttajana, vartioupseerina ja rajavartioston varapäällikkönä. Nykyisin hän toimii rikostorjunnan saralla tutkinnanjohtajana.

Yliluutnantti Tomi Salmi on ehdolla jatkamaan Jyrki Juvosen jalanjäljissä rajan edustajana Päälystöliiton hallituksessa.

- Päälystöliiton koen antavan kaikelle edunvalvontatyölleen sellaisen arvopohjan, jossa haluan ja voin olla ylpeästi mukana.

- Urapolku eteni sinällään suoraviivaisesti, mutta elämänpolku on aina ollut minullakin hiukan mutkikkaampi, niin kuin meillä useimmilla, mutta olen aina pyrkinyt suhtautumaan asioihin uteliaasti, uutta oppien ja itseäni kehittämään pyrkien. Uralla eri tehtäväkentistä on tarttunut oppia niin ammatillisesti kuin myös henkilöstön sekä yhteistyökumppaneiden kohtaamisen osalta. Rikostorjuntatehtäviin olin osallistunut jossain määrin jo aikaisempien tehtävien ohella, mutta päätoimisesti vuodesta 2017 alkaen, jolloin kävin tutkinnanjohtajakoulutuksen ja siirryin työskentelemään Pohjois-Karjalan rajavartioston rikostorjuntaorganisaatiossa tutkinnanjohtajana. Nykyinen tehtävä onkin sitten tarjonnut loputtoman mielenkiintoisen työosan sisältäen tutkinnanjohtajana toimimisen lisäksi laaja-alaista yhteistyötä eri kumppaniviranomaisten kanssa, operatiiviseen kenttätööhön osallistumista, oikeusupseerin tehtäviä, toimialajohtajan sijaisuuksia ja kansainvälistä yhteistyötä eri suuntiin. Opiskelu ja itsensä kehittäminen tehtävään liittyen on jatkuvaa ja mielenkiintoista sekä poliisihallinnon koulutuksien että oikeustieteiden sarjoilla. Lisäksi suoritin Frontexin Mid-Level Management opintokokonaisuuden vuonna 2017, ja olen sen jälkeenkin saanut lähes vuosittain työskennellä Frontex-komennuksilla useissa eri Schengen-valtioissa rikostorjunta-alan tehtävissä.

Pohjois-Karjalan päälystöyhdistyksen eli silloisen Pohjois-Karjalan rajapäällystöyhdistyksen toimintaan Salmi osallistui heti palveluksen alusta alkaen, ensin hallituksen jäsenenä ja sittemmin silloisen paikallisen luottamusmiehen **Pekka Nenosen** varamiehenä. Pekan kannustamana hän alkoi osallistumaan säännöllisesti Päälystöliiton koulutustapahtumiin ja laajentamaan edunvalvontaosaamistaan. Pekan jäädessä eläkkeelle Tomi sai paikalliselta jäsenistöltä mandaatin jatkaa Päälystöliiton paikallisena luottamusmiehenä Pohjois-Karjalan rajavartiostossa.

- Luottamusmiestehtävät rajavartiostossa ovat sisältäneet koko keston ajan jäsenistön päivittäisen edunvalvonnan lisäksi myös rajavartioston yt-lautakunnan jäsenyyden, palkkatiimin jäsenyyden sekä päälystöliittolaisen edustuksen työsuojelutoimikunnassa. Edunvalvonnassa koen vahvuudekseni tapani seurata ja tehdä havaintoja ympäröivästä työyhteisöstäni katsellen ja kuunnellen kentän ääntä sekä käsitteellistä sanomattakin jäävät haasteet että pyrkien löytämään niihin ratkaisuja. Eri edunvalvontaelimissä toimiessani tai työnantajan edustajien kanssa keskustellessani olen kokenut, että tapani tuoda asiat esille pragmaattisesti ja yhteisiä ratkaisuja

esittäen kuunnellaan. Neuvottelu- eikä saanelutoiminnastahan myös edunvalvonnassa on kyse, ja koen myös koko Päälystöliiton toimivan sellaisen linjan mukaisesti.

- Tulevaisuuteen katsottaessa arvostan erityisesti kokemusta, että olen saanut jäsenistöltämme myös omaa hallintoyksikköä laajemman mandaatin toimia edunvalvontatehtävissä ja liittomme päättävissä elimissä Juvosen Jyrkin hyvin ja pitkään jatkuneen uran jatkona. Vastuun annettavasta luottamuksesta otan vastaan sitä arvostaen. Olen aina pyrkinyt olemaan ”asioiden päällä” eli tilannetietoisena vallitsevasta kehityksestä ja uskon, että minulla on tehtävään vaadittavaa osaamista ja näkemystä osallistumisessa sekä Päälystöliiton eteenpäin viemiseen että liiton jäsenistön äänen esille tuomisessa Rajavartiolaitoksessa. Koen, että vaikka fyysinen keski-ikä on saavuttanut aivan hiipimällä, olen silti opistoupseeriston nuoriso-osastoa, jolla on painava vastuu ja velvollisuus edeltäjiemme luotsaamaan liiton toiminnan jatkamisessa sekä vähenevän opistoupseerikunnan että muiden olevien ja tulevien jäsentemme edunvalvonnassa. Elämme jo vuosia, joilla meidän tulee kyetä yhdessä visioimaan ja luomaan ratkaisuja Päälystöliiton tulevaisuudesta valtaosan jäsenistötämme nopeasti eläköityessä, Tomi Salmi linjaa näkemyksiään.

Toiveena vaativampien tehtävien avaaminen opistoupseereille

Tulevaisuuden osalta Salmi toivoo, että Rajavartiolaitoksen johdon opistoupseeristoon kohdistuva arvostus näkyisi vieläkin vaativampiin keskijohdon tehtäviin määrittämisenä. Hänen mielestään näytöt ovat useiden tekijöiden kohdalla jo annettu ja asiantuntemusta sekä kyvykkyyttä riittävä.

- Työuraa on kuitenkin useilla muutamia vuosia jäljellä, ja tehtävien muutos ja lisähaasteet tarjoaisivat työnantajalle mahdollisuuden ulosmitata kaikki kertynyt osaaminen ennen eläkepäiviä. Palvelusuran loppuun kohdistuva vaativamman tehtävän hoitokaan ei muodostuisi liian pitäväksi tulopaksi nykyisen koulutusjärjestelmäkierron tielle.

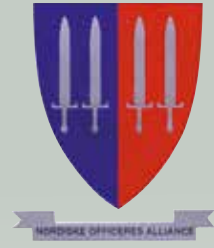
Päälystöliiton arvopohja innoittaa Tomi Salmea osallistumaan edunvalvontatyöhön.

- Päälystöliiton koen antavan kaikelle edunvalvontatyölleen sellaisen arvopohjan, jossa haluan ja voin olla ylpeästi mukana. Näen, että saamme liittona äänemme kuuluviin asiapohjaisesti neuvotellen työnantajiemme sekä muun ympäröivän yhteiskunnan arvostamana ammattiliittona ja työelämävaikuttajana. Sellaisiahan me olemme, jäseniemme näköinen liitto.

Kokeneet Nato-kumppanit sparraavat
Nato-alokkaita Suomea ja Ruotsia

”Kaikkea ruutia ei tarvitse keksiä itse”

Teksti: Matti Vihurila Kuvat: NOF/BFO



Norjan asevoimien pääesikunnan päällikkö, kenraaliluutnantti Ingrid M. Gjerde esitelti kokousedustajille Norja panostuksia puolustukseen aina vuoteen 2036 asti.

Pohjoismainen Upseerijärjestöjen liitto, NOA (Nordiske Officerers Alliance) koostuu kuudesta eri liitosta neljästä eri Pohjoismaasta. Ne edustavat yli 30 000 ammattisotilasta: Norjasta NOF (Norges Officers- og Specialistforbund) ja BFO (Befalets Fellesorganisasjon), Ruotsista Officersförbundet, Tanskasta HOD (Hovedorganisationen af Officerer i Danmark) sekä Suomesta Upseeriliitto ja Päälystöliitto. NOA on perustettu 1966, ja Suomi ollut mukana vuodesta 1968 alkaen.

NOA kokoontuu kaksi kertaa vuodessa. Keväisin on puheenjohtajien kokous ja syksyllä isompi NOA-kokous, jossa suuressa roolissa on kulloinkin valitut työryhmätyöskentelyt. Syyskuun lopulla Oslossa järjestetyssä kokouksessa Päälystöliittoa edus-

tivat puheenjohtaja **Jyrki Lukkarinen** ja pääluottamusmies **Marko Jalkanen**.

NOA:n toimintaa on vuosien saatossa jännetevöitetty, ja nykymuodossaan se on tehokasta, tuottaen jäsenjärjestöilleen hyvää tilannekuvaa muiden Pohjoismaiden puolustusvoimien henkilöstön tilasta, palvelussuhteen ehtoista ja tulevaisuuden näkymistä. Työryhmätyöskentelyllä tuotetaan kaikille järjestöille ajankohtaista tietoutta ja vertailutietoa oman edunvalvontansa tueksi.

- Nyt kun kaikki jäsenliitot olemme myös Naton jäsenmaita, nousee korkeaan arvoon toistemme olosuhteista oppiminen. Erityisesti Suomen ja Ruotsin liitoille on tärkeää kuulla, miten asiat on hoidettu vanhoissa Nato-maissa Tanskassa ja Norjassa. Viime vuosina konkreettisesti ulosmitattua

tärkeää informaatiota Päälystöliiton edunvalvonnan tueksi on muodostunut mm. sotilaiden työaikalin ja palvelussuhteen ehtojen vertailusta, yhteisestä pohjoismaisesta työ- ja perhe-elämän yhteensovittamisen jäsenkyselystä ja Nato-palvelussuhteen ehtojen vertailusta ja kokemuksista. Kansallisten katsauksien ja käytyjen keskusteluiden avulla muodostuu kattava tilannekuva. Kaikkea ruutia ei tarvitse keksiä itse eikä kaikkea tarvitse oppia kantapäähän kautta, vaan voimme hyödyntää toisiltamme saatua tietoutta niin hyvistä kuin huonoista käytänteistä, Lukkarinen painottaa.

Sotilaiden jaksaminen on suurin yhteinen nimittäjä

Ruotsin tavoitteena on nostaa puolustusmenojen osuus bruttokansantuotteesta 2 prosenttiin tämän vuoden loppuun mennessä ja suunnilleen 2,6 prosenttiin vuoteen 2028 mennessä. Tuoreena Nato-maana Ruotsissakin neuvotellaan palkoista ja ulkomaanpalveluksen ehtoista.

- Ruotsissa esimerkiksi Naton komentorakenteen palvelussuhteen ehtoissa ei ole keskitettyä sopimusratkaisua kuten meillä, vaan siellä palvelussuhteen ehdot neuvotellaan jokaisen kanssa erikseen, Marko Jalkanen kertoo.

Esille nousivat myös palkan ja työkuorman asettamat haasteet: resurssit eivät ole riittävät vaatimuksiin nähden.

Ukrainan tukemiseen liittyvät haasteet tuotiin esiin **Tanskan** esityksessä. Tuen antamisessa ei ole huomioitu esim. sitä, että tukitoimet lisäävät henkilöstön työkuormaa eikä omista varastoista lahjoitetun puolustusmateriaalin täydentämistä. Tätäkin suurempi ongelma Tanskassa on sotilaiden ulosvirtaus. Sotilasvirkojen täyttöaste on tällä hetkellä historiallisen alhainen, 75–85 prosenttia. Esimerkiksi vuosina 2021–2023 yli 260 upseeria jätti asevoimat ennen eläkeoikeuden täyttymistä. Uusi puolustusselonteko on laadittu vuosille 2023–2033. HOD:n näkemyksen mukaan Tanskan asevoimien tilanne on nyt heikompi kuin ennen uutta selontekoa.

Norjan asevoimien pitkän aikavälin (2025–2036) suunnitelmissa on mitta-

via lisäyksiä niin rahoitukseen, henkilöstön määrään kuin materiaaliin. Palkatun henkilöstön määrä kasvaa 2 200 henkilöllä vuoteen 2028 ja 4 500:lla vuoteen 2036 mennessä. Vuosittaista varusmiesmäärää nostetaan vuoteen 2036 mennessä 13 000:een, jossa on lisäystä 4 000. Kaikkien puolustushaarojen ja kodinturvajoukkojen materiaalia uusitaan ja henkilöstöä lisätään, esim. maavoimien prikaatien määrää kasvatetaan yhdestä kolmeen. Sotilaiden edunvalvontajärjestöt NOF ja BFO murehtivat kaikkien näiden lisäysten yhteisestä haasteesta: henkilöstövoimavarojen riittävydestä.

Norjan pääesikunnan päällikkö, kenraaliluutnantti **Ingrid M. Gjerde** nosti osuudessaan kolme tärkeää pointtia, jotka Norjan puolustusvoimissa on tulevana vuosina henkilöstöä koskien otettava huomioon kaikessa toiminnassa: palkkaus, perheen tuki kattaen perheen ja työelämän yhteensovittamisen sekä urasuunnittelun suunnitelmallisuuden.

Nato-palvelussuhteen ehoissa suuriakin eroavaisuuksia

Päälouottamusmies Marko Jalkanen osallistui työryhmyöskentelyyn ja kuunteli mielenkiinnolla kuvauksia pohjoismaisten Nato-kumppanien palvelussuhteen ehoista. Muissa Pohjoismaissa perheiden etuudet on huomioitu Suomea paremmin.

- Palvelussuhteen ehtojen iso kuva oli kaikilla Pohjoismailla sama ja korvauselementit pääosin samankaltaisia. Huomio kiinnittyi kuitenkin siihen, että Suomella perhettä ja puolisoa koskevat tukimuodot ovat muihin maihin verrattuna pahasti puutteellisia ja alhaisemmalla tasolla.

Yhdysvalloissa sotilaan puoliso ei saa lähtökohtaisesti työskentelylupaa, jolloin hän menettää työkokemusta ja työeläkekeräytymän sekä on sosiaaliturvaetuuksien ulkopuolella tulottomuuden vuoksi. Hän on myös ansiosidonnaisen työttömyysturvan ulkopuolella, koska ei ole tänä aikana käytävissä suomalaisilla työmarkkinoilla.

- Muilla Pohjoismailla maksettavat puoliso-kompensaatiot olivat aivan eri tasolla, ja niissä oli huomioitu juuri näitä haittoja, joita vuosien komennuksesta puolisolle aiheutuu, Jalkanen kertoo.

Myös lasten päivähoitokuluista aiheutuneet kustannukset, jotka saattavat olla ulkomaila tuhansia euroja per lapsi, huomioidaan muissa Pohjoismaissa. Suomessa näistä aiheutuvia kuluja ei erikseen korvata.

- Suomalainen malli muistuttaa perinteistä amerikkalaista näkemystä kotiin jäävästä puolisoista, joka pitää huolen siitä, että koti on puhdas ja päivällinen valmiina, kun mies tulee töistä kotiin. Tämä Suomen malli ruokkii jättämään perhe kotiin, kun Nato-komennus koittaa, millä voi olla kauaskantoisia seurauksia. Puolen vuoden tai

korkeintaan vuoden mittaisella kriisinhallintakokemuksella se toimii, mutta nyt puhutaan 3–4 vuoden periodista maailmalla, Jalkanen muistuttaa.

NOA ilmaisi julkilausunnossaan syvän huolensa eri Pohjoismaiden puolustusvoimien ammattitaitoisen henkilöstön pysyvyydestä. Tällä hetkellä muissa Pohjoismaissa on ollut nähtävissä, että korkeasti koulutetut henkilöt siirtyvät pois puolustusvoimista yksityiselle sektorille, kun palvelussuhteen ehdot sekä työ- ja perhe-elämän yhteensovittaminen eivät ole tasapainossa. NOA peräänkuuluttaa myös palvelussuhteen ehtojen kehittämistä sellaiselle tasolle, että Nato-tehtävät ovat houkuttelevia. Puolustusvoimien on varmistettava, että sotilaat tuntevat työpanoksensa ulkomailla arvotetuksi ja riittävän tuetuksi.

NOA kehottaa myös Pohjoismaiden hallituksia ja puolustusvoimien johtoa priorisoimaan esiin nostetut huolenaiheet ja ryhtymään niitä koskeviin päättäviin toimiin. Vain näin voimme varmistaa, että asevoimamme pysyvät jatkossakin vahvoina ja kykenevät kohtaamaan tulevaisuuden haasteet.

NOA:n syyskokouksen edustajat yhteiskuvassa. Suomalaisjärjestöjen puheenjohtajat Ville Viita ja Jyrki Lukkarinen eturivissä 2. ja 3. vasemmalta sekä päälouottamusmies Marko Jalkanen eturivissä 2. oikealta



Liikunta ja alkoholi - ehkä otin, ehkä en

Teksti: Toni Rinta



Kuva: Simo Nummi

On sanomattakin selvää, että ei ole suosittelavaa käyttää alkoholia ennen liikunta- tai urheilu-suoritusta, vaikka suoritukselle ei ole merkittävästi haittaa yhdestä alkoholiannoksesta. Kaksi annosta hidastaa jo merkittävästi tasapainoa, kehon motorisiteettiä, koordinaatiokykyä sekä reaktioaikoja, ja tällöin tapaturma- ja loukkaantumisen riski kasvaa merkittävästi. Yksi vakioannos tarkoittaa noin 12 grammaa puhdasta alkoholia. Yksi annos on esimerkiksi 12 cl mietoa viiniä, 4 cl väkeviä tai 33 cl keskiolutta. Alkoholin käytön yhteydessä verensokeri nousee, mutta laskee pian tavallista matalammalle. Alkoholi laskee verensokeria kestävyysliikunnan aikana, ja tällöin elimistöllä on vähemmän energiaa käytössään.

Virtsaamisen tarve kasvaa, samoin kuin nestehukan vaara erityisesti kuumissa olosuhteissa. Veren laktaatti hajoaa maksassa normaalia hitaammin alkoholin takia. Tämä laskee kynnystä, minkä jälkeen liikunta muuttuu kertyneen maitohapon vuoksi vaikeaksi. Pintaverenkierto vilkastuu, ja myös aineenvaihdunta ja hajointituotteiden kuljetus hidastuvat. Alkoholin vaikutuksen alaisena liikunta on erittäin tehontonta ja vaarallista. Alkoholi ei paran-

na lihasten suorituskykyä lyhytkestoisissa liikuntasuorituksissa eikä kestävyyttä ja voimaa vaativissa suoritteissa.

Pääasiassa alkoholi imeytyy ihmisen elimistön vesipitoisiin nesteisiin mahalaukun ja ohutsuolen kautta. Etanolin pitoisuus on naisilla yleensä korkeampi kuin samankokoisilla miehillä, koska naisten kehon rasvakudosten määrä on suurempi ja vesipitoisuus pienempi. Hormonaaliset tekijät, tottumus, ikä ja univaje vaikuttavat myös humalan voimakkuuteen. Alkoholin imeytymisnopeuteen vaikuttaa tietysti myös ruokailu. Mikäli juo alkoholia tyhjän vatsaan, sen korkein pitoisuus on mitattavissa 40 minuutin kuluttua. Vastaavasti ruokailun yhteydessä alkoholin imeytyminen on jonkun verran hitaampaa.

Sopiiko alkoholi palautusjuomaksi?

Tähän on yksinkertainen vastaus: ei sovi. Aktiiviliikkuja tarvitsee hyvän ravitsemuksen, lihaskuntoon ja harjoittelun lisäksi riittävän määrän palautumista. Liikunnan jälkeen alkoholia ei tule käyttää palautusjuomana. Alkoholilla on vaikutus kehon lämmönsäätelyyn ja se hidastaa palautumista. Mikäli liikunta on jäänyt myöhäiseen

iltaan ja palautusjuomana käyttää alkoholia, se tuhoaa ja häiritsee unen palauttavaa vaikutusta. Pahimmassa tapauksessa se voi aiheuttaa unettomuutta.

Jos takana on kostea ilta, niin sen jälkeisenä päivänä liikunta on hyödytöntä. Se, miten alkoholi vaikuttaa liikuntasuoritukseen, riippuu nautitun alkoholin laadusta, määrästä, poistumisnopeudesta sekä liikunnan tyypistä. Alkoholin määrä sekä yksilölliset ominaisuudet vaikuttavat siihen, millainen krapula on. Verenpaine ja sydämen syke ovat krapulassa normaalia korkeammat ja liikunta on raskaampaa. Hapenottokyky ei ole parhaimmillaan eikä elimistö ole ehtinyt palautua nestetasapainon ja aineenvaihdunnan vaihteluista. Suoritusaste voi pysyä normaalia alhaisempana, koska välittäjäainevarastot aivojen mielihyvakeskuksessa ovat krapulasta johtuen vähäiset. Tämä voi aiheuttaa ärtymistä ja alakuloisuutta. Liikunta krapulassa voi aiheuttaa myös rytmihäiriöitä.

Pisimmillään yhden alkoholiannoksen palaminen voi kestää noin kaksi tuntia. Palamisnopeuteen ei voi vaikuttaa kahvin juomisella, saunomisella tai harrastamalla liikuntaa eikä millään muullakaan, sillä se pysyy vakiona. Krapulaiselle ainut suositeltava liikunta on kevyt kävely.

Maksa alkaa tuottaa energiaa glykogeeneistä sen jälkeen, kun suurin osa sokereivarastoista on lihaksissa käytetty kovan harjoittelun aikana. Alkoholi on jo kuitenkin ehtinyt kuluttaa glykogeeneivarastoja. Silloin kun alkoholi on poistunut verestä, verensokeri on alhaisimmillaan. Liikunta krapulassa laskee jo entisestään matalalla olutta verensokeritasoa. Tästä voi olla pitkään kestävässä harjoittelussa seurata jopa tajuttomuus. Aivoille glykogeeni on tärkeä energianlähde, näin ollen liikunnan aikana harkinta-, koordinaatio- ja keskittymiskyky eivät todellakaan ole parhaimmillaan. Krapulassa ei ole mahdollisuutta saavuttaa maksimaalista suorituskykyä.

Mukavaa ja liikunnallista talven odotusta.

"Reippaus ei maksa mitään!"

Toni Rinta

Urheilujohtaja, Päällystöliitto ry

toni.rinta@paallystoliitto.fi

0299456126



Kesäpäivistä ja tulevaisuudesta

Teksti: Markku Virtanen

Yhdistyksemme kesäpäivät järjestettiin perinteisin menoin elokuussa. Paikkakuntana oli vuonna 1639 perustettu linnakaupunki Savonlinnassa. Koska kokoonnuimme vesien äärelle, oli ohjelmassa tietysti myös risteily. Aloitustilaisuuden jälkeen astelimme laivalle, jossa meitä odotti opas. Parin tunnin risteilyn aikana tuli Savonlinnan historia tutuksi.

Iltaa varten tuli meidän valmistautua todella tarkasti, olihan meillä ohjelmassa ruokailun lisäksi tanssit. Iltaa vietettiin an-

siokkaasti ja uskoisin, että ne, joilla tanssi-kenkää kutitti, pääsivät hoitamaan kutinaa.

Muistutuksena kaikille, että kurssikoontumiset ovat mahdollisia kesäpäivien yhteydessä.

Saimme myös uutisia Itä-Suomesta, mikä muutti meidän ensi vuoden suunnitelmia. Tarkoituksena oli kokoontua Talvipäiville Joensuun alueella, mutta nyt paikkaa jouduttiin vaihtamaan ja uudeksi kohteeksi tuli Tampere. Myös ajankohta hieman muuttuu, koska kokoonnumme jo perjan-

taina ja pidämme vuosikokouksen lauantaina. Näin ollen kotimatka alkaa jo lauantaina. Uskon, että tämä aikataulumuutos ei jäsenistöä haittaa, kun tutustumiskohteena on Ilmavoimat ja Pirkkala. Talvipäivien valmistelut ovat vielä sen verran vaiheessa, että tarkemmat tiedot ja kutsu tilaisuuteen tulevat vasta joulukuun numeroon ja tietysti myös nettisivuille.

Syysterveisin Markku

Peruskurssi 33 kokoontui kesäisessä Lappeenrannassa

Teksti ja kuva: Pertti Kiviniemi

Koosonnuimme entisen opinahjomme, nykyisen Maasotakoulun portilla.

Meidät otti vastaan johdon tukisektorin johtaja, kapteeni **Janne Nordman**. Aloitimme tutustumisemme nauttimalla maukkaat kaffit kenttäotilaskodin tiloissa. Siirryimme Maasotakoulun auditorioon, missä saimme kuulla interaktiiviset tuoreet uutiset Maasotakoulun toiminnasta ja tämän päivän koulutettavista henkilöstöryhmistä. Maasotakoulu kouluttaa ammattisotilaita, varusmiehiä ja reserviläisiä. Rakuunasoihtokunta toimii myös Maasotakoulun alaisuudessa. Mielenkiintoisen ja eloisan esityksen meille piti apulaisjohtaja, eversti-luutnantti **Petri Majuri**.

Esityksen jälkeen siirryimme Vöyrin puistoon. Katsastimme kurssin muistolaatan ja tietysti hyvässä kasvussa olevan tammen, joka on kurssipuumme. Otimme tietysti klassisen kurssikuvan opinahjomme rapsuilla. Seuraavaksi siirryimme majoittumaan. Hotelli Patria sataman läheisyydessä oli tapaamisemme ”tukikohta”. Illansuussa nautimme yhteisen illallisen asiaankuuluvien puheiden ja muistamisten saattamana. Vietimme hiljaisen hetken poisnukkuneiden kurssiveljien muistoksi. Selvää oli, että illan vanhetessa väki siirtyi Armadan tuoleihin, siellä tarinointi jatkui luontevasti. Meitä oli



koossa 51 henkilöä. Aviopuolisoita ja seuralaisia tuosta määrästä oli 15 henkilöä.

Seuraavana aamuna kokoonnuimme, ”miehissä” käytiin läpi tilaisuutta ja tulevia tapaamisia. Vankkumaton päätöksemme on kokoontua Suomen Oulussa vuonna 2026. Kokoontusajana ja pääjärjestäjänä lupautui olemaan kurssiveli **Timo Heikkinen** Oulusta. Oli vaikuttavaa nähdä kurssiveljiä ja heidän kumppaneitaan 50 vuoden takaa.

Kiitän kaikkia mukana olleita reilusta ja reippaasta toiminnasta tapahtuman aikaan-

saamiseksi. Hyvähenkisen joukon kanssa on aina mukava toimia. Lämpimät terveiset myös kurssiveljille, jotka syystä tai toisesta eivät päässeet mukaan. Asetetaan mukanaolotavoite Ouluun vuonna 2026 - voimiemme sen salliessa. Terveyttä, myötäisiä tuulia ja auringonpaistetta meille kaikille!

Panssarijääkäriterveisin
Hämeenlinnan Luolajasta.

Suomalaiset ”ilmapoliisit” ensimmäisessä suuressa Nato-tehtävässä Romanian taivaalla

Teksti: Matti Vihurila Kuva: Ilmavoimat



Nato-tehtävissä Romaniassa lentävän ja lentoteknisen henkilöstön yhteistoiminta sujui saumattomasti, vaikka kuumat olosuhteet toivat siihen omat haasteensa. Kuvituskuva.

Ilmavoimat osallistui Naton yhteisiin rauhanturvaajan tehtäviin Romaniassa kesäheinäkuussa seitsemällä F/A-18 Hornet-hävittäjällä ja alle 100 sotilaalla. Ilmavoimien ensimmäisen suuren Nato-operaation tavoitteena oli tehostaa Romanian, Bulgarian ja Naton ilmapuolustusta kokonaisuudessaan läsnäolon ja valmiuden avulla sekä myötävaikuttaa Naton ilmatilan valvontaan ja suojeleluun.

Allied Air Command (AIRCOM) suoritti kesäkuun ensimmäisellä viikolla kaksiosaisen arvioinnin Mihail Kogălniceanun lentotukikohdassa varmistaa suomalaisyhteistyön kyvyn aloittaa Naton ilmapoliisioperaation Quick Reaction Alert -tehtävä (QRA).

- Arvioinnissa arvioitiin käytännössä, pystyykö osasto toimimaan Naton taktiikkoiden, tekniikkoiden ja menettelytapojen mukaisesti. Samalla siinä varmistettiin komento- ja ohjausjärjestelmien toimivuus ja yhteentoimivuus, jotta QRA-suihku voidaan tarvittaessa salata. Arvioinnista saimme hyvää palautetta, ja olemme nyt valmiita aloittamaan nopean toiminnan hälytystehtävän Naton sotilaallisen johtamisrakenteen johdolla, kertoi Suomen joukkojen komentaja, everstiluutnantti **Rami Lindström**.

Talvesta kyllä selvittää, mutta kuumuus yllätti

Suomalaiset toimivat useammassa rotaatiossa, ja näin mahdollisimman monelle tarjoutui tilaisuus toimia Nato-ympäristössä. Opistoupseereita harjoitukseen osallistui runsaat 10, ja he toimivat mm. lentoteknisen-, johtamisjärjestelmä-, kuljetus (MOVCON)-, huolto- ja turvallisuusalan johtotehtävissä. Karjalan lennostossa palveleva kapteeni **Mika Valtonen** työskenteli harjoituksen kolmannessa rotaatiossa lentoteknisen johtopaikan eli MOC:n päällikkönä (Maintenance Operational Center Officer, MOCO).

- MOCOn tehtäviin kuului lentoteknisen henkilöstön tehtävienjako sekä suunnitella päivittäinen lentokaluston käyttö lentopalveluksen johtajan antamien vaateiden mukaisesti. Oma rotaatiosi kesti 21 päivää, joihin sisältyi kolme vapaapäivää.

Harjoituslentotoiminnan ajalta maksettiin kotimaan sh-korvaus. Toimittaessa operatiivissa tehtävissä kuten alueellisen koskemattomuuden valvonnan (AKV) ja alueellisen koskemattomuuden torjunnan (AKT) tehtävissä kotimaan tapaan korvaus oli tuntiperusteinen.

Ilmavoimat on tottunut toimimaan talvisissa olosuhteissa, mutta Romaniassa

haasteeksi nousi jatkuva kuumuus, + 40 astetta. Jäähdytyskalustosta huolimatta lämpötila koneiden huoltotiloissa nousi korkealle, mikä edellytti riittävää tautusta. Myös varsinaisessa lentotoiminnassa lentäjät huomioivat tekniikkapuolen väen jaksamisen.

- Normaalisti koneiden valmistautuessa lentotehtävään lentotekninen henkilöstö seisoo platalla niin kauan, kunnes kone lähtee rullaamaan. Romaniassa suomalaisohjaaja saatuaan valmiiksi omat toimenpiteensä vapautti lentoteknisen henkilöstön poistumaan koneelta ja kuumalta kentältä aikaisemmin, Valtonen kertoo.

Valtosen mukaan suomalaisten kalusto ja toiminta todettiin hyviksi ja Nato-tehtäviin sopiviksi. Henkilöstöressurssien osalta muiden harjoitukseen osallistuneiden Nato-maiden väkimäärä osoittautui moninkertaiseksi.

- Meidän henkilöstössämme ei ollut ”särkymisvaraa”. Toisaalta olemme koulutettua porukkaa, ja osaamme huolehtia käsi- ym. hygieniasta ja näin välttää turhat sairastumiset, jotka voivat olla uhkana maailmalla. Lääkintähuollon näkökulmasta olimme varautuneet hyvin, sillä mukana oli lääkäri ja kaksi sairaanhoitajaa.

VARAA, VIRKISTY, NAUTI!

Haku lomakaudelle 1.1.–30.4.2025
päättyy 31.10.